

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський державний університет імені Петра Могили

А. С. Соловйова

ПОЛІТИЧНА СЕМАНТИКА І ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Методичні рекомендації

Випуск 237



Миколаїв – 2015

УДК 81-3я73
ББК 81'37:32(076)
С 60

Рекомендовано до друку вченою радою Чорноморського державного університету імені Петра Могили (протокол № 11 від 11.06.2015 р.).

Рецензенти:

Хома Н. М. – д-р політ. наук, доцент кафедри історії політичної науки ЛНУ імені Івана Франка;

Наумкіна С. М. – д-р політ. наук, професор, здобувач кафедри політичних наук Південноукраїнського національного університету імені К. Д. Ушинського;

Мегела І. П. – д-р філос. наук, професор, Академік АН Вищої освіти, завідувач кафедри зарубіжної літератури Інституту філології КНУ імені Т. Г. Шевченка

С 60

Соловйова А. С.

Політична семантика і лексикологія : [методичні рекомендації] / Анна Сергіївна Соловйова. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2015. – 76 с. (Методична серія ; Вип. 237).

Методичні рекомендації містять тематику лекцій, плани практичних занять та методичні вказівки до них, тематику самостійної роботи студентів, завдання до контрольної роботи, питання до іспиту, тестові завдання для самоконтролю. Вони розраховані на глибоке оволодіння програмним матеріалом курсу «Політична семантика і лексикологія» та активізацію самостійної роботи студентів.

Призначено для студентів вищого навчального закладу, а також для всіх, хто цікавиться проблемами політичної лінгвістики.

УДК 81-3я73
ББК 81'37:32(076)

ISSN 1811-492X

© Соловйова А. С., 2015
© ЧДУ ім. Петра Могили, 2015

ЗМІСТ

Концепція курсу	4
Зміст навчальної дисципліни	7
Теми лекцій з курсу «Політична семантика та лексикологія»	9
Тематика групових завдань з курсу «Політична семантика та лексикологія»	12
Рекомендована література до курсу «Політична семантика та лексикологія»	20
Варіанти контрольних робіт	28
Самостійна робота	36
Шкала рейтингової оцінки знань студентів з курсу «Політична семантика та лексикологія»	37
Питання до іспиту з курсу «Політична семантика та лексикологія»	40
Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання	43
Відповідність підсумкових триместрових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS	46
Глосарій дисципліни «Політична семантика та лексикологія»	47
Додатки	48

КОНЦЕПЦІЯ КУРСУ

Політика, як і будь-яка галузь людської діяльності, містить комунікаційний початок. Боротьба за владу є основною темою і рушійною силою цієї сфери соціальної взаємодії. Основними засобами досягнення, збереження і зміцнення влади виступають мови різної природи (вербальні і невербальні). Мовний рівень політичної комунікації знаходиться в центрі уваги пропонованого студентам спецкурсу. Співвідношення мови і влади, мови й ідеології, характер мовного маніпулювання і протистояння, осмислення світу політики крізь призму мови, зміст мовних трансформацій у періоди політичних потрясінь, мовна поведінка політика, стратегії і тактики (технології) політичного спілкування – проблеми, що широко обговорюються сьогодні в науках, які розглядають як свій об'єкт політику. Обізнаність в актуальній проблематиці однієї з найважливіших сфер соціальної комунікації входить у комплекс знань і навичок, що становлять комунікативну компетентність політолога, ПР-фахівця, політтехнолога, журналіста тощо.

Метою освоєння дисципліни є підвищення початкового рівня володіння політичною мовою, досягнутого на попередньому щаблі освіти, і оволодіння студентами необхідним і достатнім рівнем комунікативної компетенції для вирішення завдань у різних сферах діяльності (побутовій, культурній, професійній і науковій), а також для подальшої самоосвіти.

Отже, **завданнями** дисципліни «Політична семантика і лексикологія» є:

- ознайомити студентів з комплексом теоретичних і прикладних проблем у сфері політичної комунікації, пов'язаних з використанням тих або інших знакових засобів;
- визначити базові поняття політичної комунікативістики;
- ознайомити студентів з предметом, завданнями, методами і понятійним апаратом науки;
- дати загальну характеристику політичному дискурсу, його системоутворювальними ознаками.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні теоретичні напрями політичної семантики і лексикології;
- історію виникнення і розвитку дисципліни;
- особливості національних шкіл і наукових напрямів політичної семантики і лексикології;

- особливості взаємодії мови і політики;
- структуру, мету, методи, результати і т.д. мовної політики;
- методологію і методи політичної семантики і лексикології;
- сформувати знання про прояв політики в семантиці лексичних одиниць.

вміти:

- аналізувати й інтерпретувати різні політичні тексти;
- готувати політичні тексти різних жанрів;
- захищати й аргументувати свою позицію;
- вичленяти та ідентифікувати політологічні сенси в значенні лексичних одиниць;
- проводити аналіз політичних текстів, пов'язаний з виявленням та інтерпретацією спеціалізованих семіотичних засобів.

володіти:

- основними методами аналізу політичного тексту, навичками дослідницької діяльності й умінням самостійно аналізувати словотворення;
- навичками публічного виступу, наукового мовлення; умінням створювати і редагувати тексти професійного призначення, аналізувати логіку міркувань і висловів;
- здатністю використовувати для вирішення комунікативних завдань сучасні технічні засоби й інформаційні технології;
- навичками презентації навчальних проєктів;
- навиками групової роботи;
- системою лінгвістичних знань, що включає знання основних лексичних явищ і закономірностей функціонування мови політики, її функціональних різновидів;
- навичками наукових досліджень політичних процесів і відносин, методами аналізу і інтерпретації уявлень про політику, державу і владу;
- навичками участі в дослідницькому процесі, уявленням про методи сучасної політичної науки та їх застосування в політологічних дослідженнях.

Спецкурс «Політична семантика і лексикологія» призначено для студентів, які навчаються за спеціальністю «Політологія». Для засвоєння цієї дисципліни студент повинен мати уявлення про семантичну структуру слова, про типи лексичних одиниць, про основи фразеології і культурології, про систему понять таких розділів лінгвістики, як лексикологія, лексикографія. Студент повинен мати достатньо великий лексичний запас.

Місце дисципліни «Політична семантика і лексикологія» в структурі ООП спеціаліста: вивчення дисципліни передбачається в якості факультативного курсу або курсу за вибором.

Курс складається з 3 модулів (14 годин лекційних та 28 годин практичних занять), на яких студенти повинні навчитися оперувати спеціальними категоріями; велика увага приділяється отриманню практичних навичок.

Семінарські заняття проводяться в усній та письмовій формі.

Залік є підсумковою формою контролю знань студентів і проводиться в усній формі.

Робота студентів оцінюється за підсумками виконання основних видів завдань.

У разі відсутності студента на лекції чи семінарі, невиконання ним практичних завдань із поважних причин він має право відпрацювати кожну тему з викладачем індивідуально. У таких випадках кількість балів визначається згідно з якістю виконаної роботи.

Відсутність студента на заняттях без поважних причин, невиконання практичних завдань чи ненаписання письмових робіт є підставою для незарахування викладачем відповідної теми.

Якщо студент не відвідував курсу лекцій, практичні заняття і не виконав практичні завдання, а, отже, і не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання заліку.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА СЕМАНТИКА ТА ЛЕКСИКОЛОГІЯ»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Становлення і специфіка політичної семантики та лексикології												
Тема 1. Вступ. Завдання, об'єкт, предмет та обсяг курсу	10	1	1	–	–	8	14	1	1			12
Тема 2. Розвиток політичної семантики та лексикології як галузі знань. Розмежування ключових понять курсу	16	1	5	–	–	10	22	1	1			20
Разом за змістовим модулем 1	26	2	6	–	–	18	36	2	2			32
Змістовий модуль 2. Мова політики: поняття і феномен												
Тема 1. Лінгвістичний вимір політичної інформації. Політичний дискурс. Методи аналізу політичного дискурсу	25	4	4	–	–	17	23	1	2			20
Тема 2. Мова і проблеми культурного суверенітету. Проблема двомовності	19	2	4	–	–	13	22	1	1			20

Закінчення табл.

Разом за змістовим модулем 2	44	6	8	–	–	30	44	2	2			40
Усього годин									3			
Змістовий модуль 3. Маніпулятивний потенціал мови політики												
Тема 1. Інформаційні технології та масова свідомість	23	2	6	–	–	15	22	1	1			20
Тема 2. ЗМІ: маніпулятивна семантика і риторика. Семантичний аналіз ідеологем, політичних метафор	33	4	8	–	–	21	23	1	2			20
Разом за змістовим модулем 3	56	6	14	–	–	36	45	2	3			40
Усього годин	126	14	28	–	–	84	126	6	8			112
Модуль 2												
ІНДЗ			–	–		–		–	–	–		
Усього годин	126	14	28	–	–	84	126	6	8			112

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ З КУРСУ «ПОЛІТИЧНА СЕМАНТИКА ТА ЛЕКСИКОЛОГІЯ»

Змістовий модуль 1. Становлення і специфіка політичної семантики та лексикології

Тема 1. Вступ. Завдання, об'єкт, предмет та обсяг курсу.

Семантика, лексикологія, лінгвістика як галузь знання. Лінгвістика і політика. Політична лінгвістика як міждисциплінарна галузь знання. Політична лексикологія і політична комунікація. Об'єкт і предмет науки. Функціональне призначення і методи політичної лінгвістики. Дослідження загальних закономірностей політичної комунікації.

Тема 2. Розвиток політичної семантики та лексикології як галузі знань. Розмежування ключових понять курсу

Базові категорії політичної семантики та лексикології.

Виникнення й основні етапи розвитку політичної лінгвістики

Антична риторика. Дослідження політичної комунікації в рамках традиційної риторики і стилістики.

Виникнення і становлення політичної лінгвістики (20–50-ті рр. XX століття). Роботи Уолтера Ліппманна, Пола Лазарсфельда, Гарольда Лассвелла.

Дослідження комунікативної практики тоталітарних режимів. Дж. Оруелл «1984».

Політична лінгвістика 60–80-ті рр. XX століття. Франкфуртська школа, проблеми мови в роботах Т. Адорно, Р. Маркузе, М. Хоркхаймер. Французька школа аналізу дискурсу.

Сучасний етап розвитку політичної лінгвістики. Сфера наукових інтересів сучасної політичної семантики та лексикології: дискурс тероризму, дискурс «нового світового порядку», полікоректність, соціальна толерантність, соціальна комунікація в традиційному суспільстві, фундаменталістський дискурс та ін.

Змістовий модуль 2. Мова політики: поняття і феномен

Тема 1. Лінгвістичний вимір політичної інформації. Політичний дискурс. Методи аналізу політичного дискурсу

Мова і політика – два аспекти їх співвідношення: 1) мова як знаряддя політики; 2) мова як об'єкт політики. Поняття «мовне планування». «Планова мова» (Э. Вюстер) і «сконструйована мова» (О. Есперсен).

Політичний дискурс, його взаємодія з іншими видами дискурсів. Фундаментальні концепти політичного дискурсу.

Ідіополітичний дискурс. Я-концепція політика. Політик як мовна і комунікативна особа.

Політична мова (мови). Семіотика політичного дискурсу.

Семіотичний простір політичного дискурсу.

Класифікація знаків за характером вираження: вербальні і невербальні знаки. «Ідеологічно пов'язані вербальні засоби» (за П. Б. Паршиним).

Синдроми політичного дискурсу.

Методи аналізу і практики дослідження політичного дискурсу.

Лінгвістичні методи. Психолінгвістичні методи. Психологічні методи. Соціологічні методи. Контент-аналіз та його різновиди.

Тема 2. Мова і проблеми культурного суверенітету. Проблема двомовності

Мовна політика в системі міждисциплінарних зв'язків (лінгвістика і політологія). Об'єкти мовної політики і мовного планування: 1) конкретна мова; 2) група мов; 3) мовна ситуація; 4) комунікативна ситуація.

Мета мовної політики і мовного планування. Статус і корпус мови як об'єкти мовної політики. Суб'єкти мовної політики. Держава як суб'єкт мовної політики. Специфіка мовної політики, здійснюваної на міжнародній арені.

Визначення мовної політики. Принципи, методи і результати мовної політики.

Визначення державного або офіційного статусу тієї або іншої мови в різних країнах (Англія, Франція, Німеччина, Австро-Угорщина, Росія та ін.). Етномовні конфлікти XIX–XX ст.

Змістовий модуль 3. МАНІПУЛЯТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОВИ ПОЛІТИКИ

Тема 1. Інформаційні технології та масова свідомість

Жанри політичної риторики, що використовуються в ЗМІ: інтерв'ю, відкритий лист, полеміка (відкрита і прихована). Роль друкарського органу як контексту. Колективне авторство. Роль мультимедійних засобів. Захист одержувача інформації від маніпуляції. Метафори, міфи, символи, ідеологеми, ярлики.

Класифікація жанрів політичної риторики за фактурою мови. Класифікація жанрів політичної риторики за суб'єктом мови: президентська, парламентська, урядова (управлінська), мова публічного діяча (лідерська). Класифікація жанрів політичної риторики за об'єктом мови. Жанри: офіційний депутатський запит, репліка, питання, інформація, дискусійний

виступ. Дебати. Культура парламентського мовлення. Партійна риторика. Опозиція. Риторичні функції «ярликів». Президентська риторика.

Сучасний публічний діяч, поняття харизми. Проблема авторства, спічрайтери.

Мовна активність уряду. Популяризація рішень. Лобіювання. Управлінська риторика. Передвиборна кампанія. Основні жанри передвиборної кампанії (політична листівка, біографія кандидата, гасла, маніфести і політичні програми). Мітингова промова. Дебати. Суперечки. Мітинги.

Тоталітарна і антитоталітарна мови. «Новояз».

Тема 2. ЗМІ: маніпулятивна семантика і риторика. Семантичний аналіз ідеологем, політичних метафор

Базові поняття політичної комунікативістики.

Політична комунікація, її специфічні характеристики: суб'єкти, інформація, канали, ефекти комунікації. Аспекти політичної комунікації: змістовний (семантичний), функціональний (прагматичний) і формальний (структурний).

Міфологема – мовний носій міфу.

Езотеричність. «Лінгвістика брехні» як специфічна проблема політичного дискурсу.

Маніпулятивність. Суб'єкт-об'єктна спрямованість політичної комунікації як спосіб досягнення і утримання влади. «М-шкала» макіавелістської особистості. «Низький Мак» – об'єкт маніпуляції. Основні способи маніпулятивного впливу: руйнування логічного мислення, посилення уяви, «розгойдування» емоційної сфери, робота з пам'яттю, «розм'якшення» етичних засад, впровадження в логосферу реципієнта-об'єкта.

Мас-медіальність. Мас-медіа – основний канал політичної комунікації в інформаційному суспільстві. Засоби масової комунікації і влада: тоталітарна модель, авторитарна модель, либертіанська модель, анархічна модель, модель соціальної відповідальності.

Політична метафора як найважливіший засіб пізнання, структуризації і пояснення світу. Політичні афоризми і максими.

ТЕМАТИКА ГРУПОВИХ ЗАВДАНЬ З КУРСУ «ПОЛІТИЧНА СЕМАНТИКА ТА ЛЕКСИКОЛОГІЯ»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Завдання, об'єкт, предмет та обсяг курсу	1
2	Розвиток політичної семантики та лексикології як галузі знань. Розмежування ключових понять курсу	3
3	Історія розвитку політичної лінгвістики, семантики та лексикології	2
4	Лінгвістичний вимір політичної інформації	2
5	Політичний дискурс. Методи аналізу політичного дискурсу	2
6	Дискусія «Актуальні проблеми сучасної мовної політики»	2
7	Круглий стіл «Питання двомовності в Україні»	2
8	Семінар практикум «Контент-аналіз політичних текстів»	2
9	Риторичний практикум	4
10	Підготовка проекту «Використання метафори в політичному тексті»	4
11	Аналіз тексту політичної реклами на наявність маніпулятивного потенціалу (за матеріалами виборів до ВР-2012)	2
12	Складання політичного тексту	2

Групове заняття № 1. Вступ. Завдання, об'єкт, предмет та обсяг курсу (1 год.)

1. Семантика, лексикологія, лінгвістика як галузь знання. Лінгвістика і політика

2. Політична лінгвістика як міждисциплінарна область знання. Об'єкт і предмет науки

3. Функціональне призначення і методи політичної лінгвістики

Групове заняття № 2. Розвиток політичної семантики та лексикології як галузі знань. Розмежування ключових понять курсу (3 год.)

1. Базові категорії політичної семантики та лексикології

2. Виникнення й основні етапи розвитку політичної лінгвістики

3. Дослідження загальних закономірностей політичної комунікації.

Політична лексикологія і політична комунікація

Групове заняття № 3. Історія розвитку політичної лінгвістики, семантики та лексикології (2 год.)

1. Антична риторика
2. Виникнення і становлення політичної лінгвістики (20–50-ті рр. XX століття)
3. Дослідження комунікативної практики тоталітарних режимів
4. Політична лінгвістика 60–80-ті рр. XX століття
5. Сучасний етап розвитку політичної лінгвістики

Групове заняття № 4. Лінгвістичний вимір політичної інформації (2 год.)

1. Мова і політика:
 - 1.1. Мова як знаряддя політики
 - 1.2. Мова як об'єкт політики. Поняття «мовне планування».
 - 1.3. Політична мова (мови) і політична інформація
2. Я-концепція політика. Політик як мовна і комунікативна особа

Групове заняття № 5. Політичний дискурс. Методи аналізу політичного дискурсу (2 год.)

1. Політичний дискурс, його взаємодія з іншими видами дискурсів. Фундаментальні концепти політичного дискурсу
2. Семіотика політичного дискурсу. Семіотичний простір політичного дискурсу
3. Синдроми політичного дискурсу
4. Методи аналізу і практики дослідження політичного дискурсу
 - Лінгвістичні методи.
 - Психолінгвістичні методи.
 - Психологічні методи.
 - Соціологічні методи.
 - Контент-аналіз та його різновиди.

Додаткове завдання

Проаналізувати підсумкові тижневі випуски новин на нижченаведених телеканалах (на кожен телеканал – по 2 особи) за планом:

1. Назва телеканалу, назва та тривалість новинної програми
2. Коротка інформація про телеканал (рік заснування, власник, глядацька аудиторія тощо)
3. Перелік магістральних тем випуску
4. Формат подання новин (співвідношення «прямої мови», коментарів експертів, журналістів тощо)
5. Оцінка об'єктивності, тональності подання інформації

6. Співвідношення позитиву/негативу та послідовність їхньої подачі в ефірі

7. Наявність/відсутність технік маніпулювання свідомістю глядачів (+ конкретизація)

8. Інше (за бажанням доповідачів)

Телеканали:

1. «Перший Національний»

2. «Інтер»

3. «1+1»

4. «ІСТV»

5. «СТБ»

6. «5-й канал»

7. «Новий»

8. «НТН»

9. «ТРК «Україна»»

10. «24»

11. ТК «Миколаїв»

Групове заняття № 6. Дискусія «Актуальні проблеми сучасної мовної політики» (2 год.)

1. Поняття і структура мовної політики

2. Простір мовної політики.

3. Методи і результати мовної політики.

4. Моделі мовних ситуацій і мовної політики в різних країнах світу

5. Мовна ситуація і мовна політика в багатомовних країнах:

– Іспанія (Галісія, Каталонія, Країна Басків)

– Бельгія (фламандці і валлони)

– Швейцарія

Групове заняття № 7. Круглий стіл «Питання двомовності в Україні» (2 год.)

1. Історична довідка

2. Виступи прихильників та опонентів введення другої державної мови

3. Дискусія

Групове заняття № 8. Семінар-практикум «Контент-аналіз політичних текстів» (2 год.)

Систематичний аналіз політичних текстів (дискурсів) для об'єктивного і репрезентативного виявлення (підтвердження) в них певних

змістовних тенденцій (явищ, тем, ідей і т. п.) і подальшої характеристики комунікатора (автора) та його намірів.

Визначення слів, які вказують на дії, цілі, норми та цінності, опонентів, слів-стимулів (асоціацій).

Групове заняття № 9. Риторичний практикум (4 год.)

Аналізуються заздалегідь складені і виголошені на семінарі промови.

1. Проведіть риторичний аналіз публічної промови політичного діяча (пропонується конкретна промова) за такими параметрами:

- сутність поглядів, що висловлюються;
- ефективність промови (сприйняття й оцінка її аудиторією);
- образ політичного діяча, створений оратором;
- риси промови: вербальні (література та образність мови) і невербальні (інтонація, експресія, мімічний і пантомімічний супровід промови).

2. Підготуйте власний варіант політичного тексту з урахуванням риторичних аспектів.

- Парламентська публічна промова.
- Прмова партійного лідера.
- Звернення президента.
- Передвиборна листівка.

Групове заняття № 10. Підготовка проекту «Використання метафори в політичному тексті» (4 год.)

1. Виберіть з сучасних політичних текстів 15–20 прикладів використання метафори. Визначте метафоричну модель. Обов'язково вкажіть автора контексту і джерело цитування.

2. Підготуйте власний варіант політичного тексту з використанням різних видів метафор.

- Антропоморфна метафора.
- Соціальна метафора.
- Натуроморфна метафора (метафора природи).
- Артефактна метафора.

Групове заняття № 11. Аналіз тексту політичної реклами на наявність маніпулятивного потенціалу (за матеріалами виборів 2012–2014 рр.) (2 год.)

Групове заняття № 12. Складання політичного тексту (2 год.)

1. Виступи, звернення, промови.
2. Слогани, гасла, політична реклама.

Ділова гра № 1 «Формування бренду»

1. Aida, USP та інші моделі просування товару; поява концепції брендингу

2. Позиціонування vs диференціація

3. Завдання по диференціації

4. Визначення сегментів і цільової аудиторії

5. Самостійне створення імені (певних полів пошуку імені; генерація імен)

6. Створення «колеса бренду» свого і конкурентних товарів. Типи «коліс»: описове, унікальне та ідеальне (див. дод.)

Розробка бренду включає кілька етапів.

1. Дослідження ринку (research)

2. Формування гіпотез позиціонування

3. Кілька варіантів ідеологічної платформи бренду:

«Бренд-платформа» – фундамент, на якому будується бренд.

– Стереотипи (Convention)> Розуміння (Insight)> Бачення (Vision)> Обіцянка (Brand promise);

– Ключові характеристики бренду, розробка та опис ДНК бренду.

4. Власна візуальна ідентифікація

5. Вибір та доопрацювання остаточної версії

6. Реєстрація назви бренду

Brand-book – це деталізована інструкція, в якій прописані всі правила ефективного, застосування елементів бренду в наступних сферах внутрішніх та зовнішніх комунікацій.

Презентаційні та іміджеві матеріали бренду: візитки, бланки, папки, конверти, презентації та звіти, корпоративні online ресурси, нагородні стрічки, прапори і т.д.

ATL – класичний варіант advertising, реклами у всіх її проявах: слогани і теглайн рекламних кампаній, ТВ-і радіо-ролики бренду, рекламні тексти, advertorials, білборди, сіті-формати, суперсайти, перетяжки, вивіски, стели і т. д.

BTL – все, що стосується сфери promotion: промо-акції, промо-тексти зі згадуванням бренду для промоутерів, промоушн кампанії і т. д.

Ділова гра № 2 «Складання меседжу»

1. Складіть список усіх доводів, чому виборці мають проголосувати за вашого кандидата або вашу партію.

2. Виберіть найсильніший аргумент з пункту 1 і напишіть невелику заяву для вашого кандидата. Це має бути відповіддю на запитання «Чому ви балотуєтесь на цей пост?» або «Чому я повинен голосувати за Вас?».

3. Прочитайте цей текст вголос. Ви повинні вкластися в одну хвилину (або менше).

4. Оцініть свій «меседж» за наступними критеріями. Чи правдивий він, чи можна йому вірити? Чи підтверджуєте ви свої твердження прикладами з власного досвіду? Чи говорите ви про проблеми, важливих для вашої адресної групи?

5. Тепер перепишіть ваш «меседж» з урахуванням того, що ви пропустили. У будь-якому випадку «меседж» повинен укладатися в одну хвилину. Допрацьовуйте його в міру спілкування з виборцями.

ПИТАННЯ ДЛЯ «ТЕСТУВАННЯ» МЕСЕДЖУ

Переконайтеся, що меседж відповідає таким вимогам:

- короткий;
- правдивий і викликає довіру;
- переконливий і буде важливий виборцям;
- позначає контраст з вашими суперниками;
- зрозумілий і доходить до самого серця;
- розрахований на ваші адресні групи.

Чи узгоджуються нижченаведені елементи з вашим меседжем?

- Біографія кандидата.
- Розповіді про кандидата.
- Гасло кампанії.
- Логотип кампанії.
- Публічні заяви про підтримку кандидата.
- Загальнонаціональний меседж вашої партії.

ТАБЛИЦЯ «МЕСЕДЖУ»

Американський стратег політичних кампаній Пол Туллі придумав наступний прийом, щоб допомогти кандидатам розробляти свій «меседж» і удосконалювати стратегію кампанії. Він назвав це «таблицею меседжу». Ця таблиця дозволить кандидату не тільки визначити, що він буде говорити протягом кампанії, але також і яким чином відбивати атаки суперників.

На великому аркуші паперу або на дошці намалюйте таблицю:

МИ ПРО СЕБЕ	ВОНИ ПРО СЕБЕ
МИ ПРО НИХ	ВОНИ ПРО НАС

Тепер заповніть цю таблицю.

- **МИ ПРО СЕБЕ**

Як кандидат і кампанія визначають себе? У цей квадрат вписують усі позитивні моменти, які кампанія хоче довести до виборця.

- **МИ ПРО НИХ**

Як ваша кампанія визначає своїх суперників? У цей квадрат вписуються всі негативні моменти про ваших супротивників, про які кампанія буде інформувати виборців. Можливо, ви не будете говорити це прямо, але ви повинні, принаймні, знати ці негативні моменти.

- **ВОНИ ПРО СЕБЕ**

Тепер подумайте про те, що ваші противники кажуть про себе? Чому, на їхню думку, виборці повинні проголосувати за них?

- **ВОНИ ПРО НАС**

У цьому квадраті ви повинні подивитися на свого кандидата і вашу кампанію з точки зору ваших головних супротивників. Як вони спробують представити вашого кандидата в очах виборців? Чому, на їхню думку, виборці не повинні голосувати за вашого кандидата?

Якщо ви правильно виконаєте цю вправу, то таблиця дасть вам чітке уявлення про те, що може бути сказано протягом усієї кампанії як вашим кандидатом, так і його супротивниками, у тому числі і про те, про що не говориться прямо.

ВИЗНАЧЕННЯ ВАЖЛИВОСТІ ПИТАННЯ І ВАША ПОЗИЦІЯ

Припустимо, що ваш кандидат у майбутній передвиборній кампанії має намір торкнутися десяти питань. Щоб не розсіювати увагу виборців, ви вирішили залишити тільки два або три. Але які саме? Представлена нижче таблиця допоможе вам зробити вибір.

По-перше, оцініть важливість кожного питання (від А до К) для ваших адресних груп.

По-друге, оцініть питання по мірі того, як ваш кандидат може впоратися з їх вирішенням порівняно зі своїми основними конкурентами.

Тепер розмістіть усі ці десять питань у таблиці, як показано нижче, приблизно в такий спосіб:

Дуже важливе питання / слабка позиція кандидата	Дуже важливе питання / сильна позиція кандидата
Менш важливе питання / слабка позиція кандидата	Менш важливе питання / сильна позиція кандидата

Ваша кампанія має сконцентрувати увагу на тих питаннях, які опинилися в правій верхній частині таблиці.

Розробка питань правого нижнього квадрата (менш важливе питання, сильна позиція кандидата) навряд чи допоможе кандидату домогтися успіху, оскільки адресна група не вважає, що ці питання мають велике значення. І хоча кандидату це не зашкодить, все ж не варто витрачати сили на розмови, які не цікавлять виборців.

Спроба торкнутися питань верхнього лівого квадрата (дуже важливе питання, слабка позиція кандидата) може виявитися небезпечною, оскільки виборці вважають, що інший кандидат може краще впоратися з цими питаннями.

Ділова гра № 3 «Словник неологізмів»

Події політичного життя в Україні в 2013–2014 роках збагатили політичну мову цілою серією нових та трансформованих лексичних конструкцій, виявлення та визначення яких і стане метою цієї гри.

Студентська група ділиться на декілька підгруп по 3–4 особи в кожній. Підгрупам пропонується за 30 хвилин створити словник неологізмів, що з'явилися в попередні роки (2013–2014 рр.), та дати їм визначення.

Після цього кожна підгрупа по черзі виголошує по одній дефініції. Інші підгрупи можуть доповнювати ці визначення суттєвими зауваженнями, які оцінюються арбітром, що модерує ділову гру. Таким чином, кожна підгрупа за зараховану дефініцію може отримати до 5 балів, а за доповнення та уточнення – до 2 балів.

Команда, в якій виголошені всі визначення зі словника, вибуває зі змагання. Перемагає підгрупа, що набрала найбільшу кількість балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ «ПОЛІТИЧНА СЕМАНТИКА ТА ЛЕКСИКОЛОГІЯ»

БАЗОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Верещагин Е. М. Лингвострановедческая теория слова / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – М. : Русский язык, 1980. – 320 с.
2. Даль В. И. Пословицы русского языка / В. И. Даль. – М. : Эксмо-пресс, 2000. – 616 с.
3. Маслова В. А. Лингвокультурология / В. А. Маслова. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 208 с.
4. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова. – М. : Слово/Slovo, 2000. – 261 с.
5. Чудинов А. П. Лингвокультурология / А. П. Чудинов ; Урал. гос. пед. ун-т. – Вип. 1. – Екатеринбург : Издательство УрГПУ. – 2008. – 191 с.

СЛОВНИКИ:

1. Маковский М. М. Историко-этимологический словарь английского языка / М. М. Маковский. – М. : Издательский дом «Диалог», 1999. – 416 с.
2. The Oxford Dictionary of New Words. Edited by Elizabeth Knowles with Julia Elliott. – Oxford, New York : Oxford University Press. – 1998. – 357 p.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Автономова Н. М. Власть в психоанализе и психоанализ власти / Н. Автономова // Очерки современной политической философии Запада. – М., 1989. – С. 256–294.
2. Адлер А. Психология власти / А. Адлер ; [пер. с англ. и нем.]. – К. : Port-Royal, 1997. – С. 235–240.
3. Адорно Т. Исследование авторитарной личности / Т. Адорно совместно с Р. Невитт Сэнфорд, Эльза Френкель-Брюнsvик, Даниэл Дж. Левинсон / под общ. ред. д-ра филос. наук В. П. Кулыгина. – М. : Серебряные нити, 2001. – 416 с.
4. Алексеева Т. А. Современные политические теории / Т. А. Алексеева ; Московский гос. институт международных отношений (Университет) МИД России. – М. : РОССПЭН, 2007. – 464 с. – (Учебники МГИМО).

5. Алмонд Г. Сравнительная политология сегодня: Мировой обзор / Г. Алмонд, Дж. Пауэлл. – М. : «АспектПресс», 2002. – 537 с.
6. Алпатов В. М. 150 языков и политика, 1917-2000: Социолингвистические проблемы СССР и постсоветского пространства / В. Алпатов. – М., ИВ РАН, 2000. – 328 с.
7. Андреев А. Политическая психология / А. Андреев. – М., 2002. – 564 с.
8. Андрусів С. Страх перед мовою як психокомплекс сучасного українця / С. Андрусів // Сучасність. – 1995. – № 7–8. – С. 150–151.
9. Арендт Х. Истоки тоталитаризма / Х. Арендт ; [пер. с англ. И. В. Борисовой, Ю. А. Кимелева, А. Д. Ковалева, Ю. Б. Мишкенене, Л. А. Седова] ; послесл. Ю. Н. Давыдова ; под ред. М. С. Ковалевой, Д. М. Носова. – М. : ЦентрКом, 1996. – 672 с.
10. Арендт Ханна. Джерела тоталітаризму / Х. Арендт // Спільний видавничий проект телеканалу «1+1» та видавництва «Дух і літера» ; Володимир Верлока (пер. з англ.), Дмитро Горчаков (пер. з англ.). – К. : Дух і літера, 2002. – 575 с.
11. Аронсон Э. Общественное животное. Введение в социальную психологию / Э. Аронсон ; [пер. с англ.]. – М. : Аспект Пресс, 1998. – 517 с.
12. Бабієва А. Політичне насилля: теоретичний аспект / А. Бабієва // Політичний менеджмент. – 2005. – № 5 (14). – С. 161–168.
13. Белянин В. П. Психолінгвістика : [учебник] / В. Белянин. – М., 2003. – 392 с.
14. Брусенская Л. А. Учебный словарь лингвистических терминов / Л. Брусенская. – Ростов н/Д : Феникс, 2005. – 481 с.
15. Василенко И. Человек политический в информационном обществе / И. Василенко // Власть. – 2004. – № 3. – С. 46–54.
16. Васютинський В. О. Інтеракційна психологія влади : [монографія] / В. О. Васютинський. – К. : Вид-во Київ. славіст. ун-ту, 2005. – 492 с.
17. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
18. Гозман Л. Я. Политическая психология / Л. Я. Гозман, Е. Б. Шестопал. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1996. – 563 с.
19. Головаха Е. Социальное безумие: история, теория и современная практика / Е. Головаха, Н. Панина. – К. : Абрис, 1994. – 215 с.
20. Григорьев В. П. Культура языка и языковая политика / В. П. Григорьев // Общественные науки и современность. – 2003. – № 1. – С. 147.

21. Грушевский М. Очерк истории украинского народа / М. Грушевский. – К., 1991. – С. 306, 311.
22. Грушевський М. Звідки пішло українство і до чого воно йде / М. Грушевський // Великий українець: матеріали з життя та діяльності М. С. Грушевського. – К., 1992. – С. 91.
23. Давыдов Ю. Н. Критика социально-философских воззрений Франкфуртской школы / Ю. Н. Давыдов. – М. : Наука, 1977. – 319 с.
24. Данилевська О. Проблема створення української наукової термінології за доби Центральної Ради, Гетьманату та Директорії УНР / О. Данилевська // Київська старовина. – 2004. – № 2. – С. 59–65.
25. Дубов И. Г. Восприятие личности политического деятеля / И. Дубов, С. Пантелеев // Психологический журнал. – 1992. – № 6. – Т. 13. – С. 52–61.
26. Егорова Е. В. Господин Президент. Психологический портрет хозяина Белого дома / Е. Егорова // Диалог. – 1990. – № 15. – С. 88–97.
27. Егорова-Гантман Е. Восприятие власти. Поиск явных образов / Е. Егорова-Гантман, Ю. Косолапова, И. Минтусов // Власть. – 1994. – № 1. – С. 52–63.
28. Жижек С. О насилии / С. Жижек ; [пер. А. Смирнов, Е. Лямина]. – М. : «Европа», 2010. – 184 с. – Серия «Политучеба».
29. Журавский Д. Террор / Д. Журавский // Вопросы философии. – 1993. – № 7. – С. 123–129.
30. Замятин Е. Мы : [роман] / Е. Замятин // Избранное / Е. Замятин. – М. : Издательство «Правда», 1989. – С. 307–462. – Серия «Библиотека «Огонек»».
31. Захаров А. В. Народные образы власти / А. Захаров // Полис. – 1998. – № 1. – С. 23–35.
32. Зимбардо Ф. Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М. Ляйппе. – СПб. : Питер, 2000. – 448 с.
33. Калініченко Б. М. Влада засобів масової інформації: політологічний аналіз : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.03 / Б. М. Калініченко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2009. – 16 с.
34. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием / С. Кара-Мурза. – М. : Алгоритм – ЭКСМО, 2006. – 864 с. – Серия: Политический бестселлер.
35. Клоков В. Т. Языковая политика во франкоязычных странах Африки / В. Т. Клоков. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1992. – 295 с.
36. Коваль В. Феномен двомовності України / В. Коваль // Про справжнє та надумане. Думки небайдужих людей. – К., 2001. – С. 89–90.

37. Конфисагор А. Г. Психология власти / А. Г. Конфисагор. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – СПб и др. : ПИТЕР, 2004. – 234 с.
38. Корнхаузер В. Політика масового суспільства / В. Корнхаузер // Політологічні читання. – 1992. – № 1. – С. 161–175.
39. Короткий оксфордський політичний словник / пер. з англ. ; за ред. І. Макліна, А. Макмілана. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2005. – 789 с.
40. Костенко Л. Записки українського самашедшого / Ліна Костенко. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. – 416 с. – (Перлини сучасної літератури).
41. Кострюкова О. Н. Семантический анализ концепта «подчинение» в поле оппозиции «приватное – публичное» / О. Н. Кострюкова, Г. Р. Осипов, А. А. Саренков // Полис (Политические исследования). – 2007. – № 1. – С. 62–70.
42. Краснокутська Ю. С. Роль ЗМК у конструюванні політичного поля : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Ю. С. Краснокутська ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2009. – 19 с.
43. Криворучко В. Ханна Арендт: самотність і тоталітаризм / В. Криворучко // Сучасність. – 2007. – № 1–2. – С. 157–160.
44. Кулик В. Мова про мову: нормалізація амбівалентності / В. Кулик // Критика. – 2004. – № 6. – С. 11.
45. Лісовий В. Проблема двомовності / В. Лісовий // Сучасність. – 1999. – № 9. – С. 142–143.
46. Лысенко В. Массовая коммуникация и толпа / В. Лысенко, Н. Бродская // Персонал. – 2004. – № 3. – С. 58–59.
47. Лютко Н. В. Політична реклама у виборчих технологіях: аксіологічно-нормативні виміри та принципи : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Н. В. Лютко ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2008. – 19 с.
48. Малинова О. Ю. Проблемы национальной идентичности и национальных прав в либеральной политической теории / О. Малинова // Политическая наука. – 2002. – № 4. – С. 90–92.
49. Маркузе Г. Одномерный человек. Исследование идеологии Развитого Индустриального Общества / Г. Маркузе. – М. : REFL-book, 1994. – 368 с.
50. Маркузе Г. Эрос и цивилизация. Философское исследование учения Фрейда / Г. Маркузе. – К. : Иса, 1995. – 352 с.
51. Маруховський О. О. Політичні аспекти зарубіжних концепцій інформаційного суспільства : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01 / О. О. Маруховський ; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. – К., 2008. – 20 с.

52. Масенко Л. Державна мова в соціокультурному контексті / Л. Масенко // Розбудова держави. – 2001. – № 1–6. – С. 80.
53. Маслова В. А. Современные направления в лингвистике / В. Маслова. – М. : Изд. центр «Академия», 2008. – 372 с.
54. Матвеева Т. В. Полный словарь лингвистических терминов / Т. Матвеева. – Ростов н/Д : Феникс, 2010. – 784 с.
55. Методологические основы новых направлений в мировом языкознании. – К. : Наук. думка, 1992. – 471 с.
56. Миллер А. И. Советское наследие «империи положительного действия» / А. Миллер // Политическая наука. – 2004. – № 3. – С. 57–69.
57. Михальская А. К. Русский Сократ: Лекции по сравнительно-исторической риторике / А. Михальская. – М., 1996. – 302 с.
58. Михальская А. К. Основы риторики / А. Михальская. – М., 2000. – 527 с.
59. Мы и Они. Конформизм и образ «другого» : сб. ст. на тему ксенофобии / А. Л. Рябинин (ред.-сост.) ; Л. С. Васильев (отв. ред.). – М. : КДУ, 2007. – 223 с.
60. «Нації вмирають не від інфаркту...» // Політика і культура. – 2001. – № 30. – С. 18–22.
61. Новикова-Грунд М. В. «Свои» и «чужие»: маркеры референтной группы в политическом дискурсе / М. В. Новикова-Грунд // Полис. – 2000. – № 4. – С. 15–21.
62. Оруэлл Дж., 1984 : [роман] / Дж. Оруэлл ; пер. с англ. В. Голышева. – М. : АСТ, 1998. – 368 с. – (Мировая классика).
63. Осика Г. О. Електронні джерела політичного впливу: форми маніпулювання свідомістю та засоби їх обмеження : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Г. О. Осика ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2008. – 20 с.
64. Политическая психология. Хрестоматия : [учебное пособие] / Пер. с англ. проф. Е. Б. Шейгал. – М., 2002. – 609 с.
65. Политическая психология : [учебное пособие для вузов] ; под общей ред. А. А. Деркача, В. И. Жукова, Л. Г. Лаптева. – М. : Академический Проект, Екатеринбург : Деловая книга, 2001. – 642 с.
66. Политический дискурс: история и современные исследования // Политическая наука. – 2002. – № 3. – С. 52–55.
67. Политология : Энциклопедический словарь / общ. ред. и сост.: Ю. И. Аверьянов. – М. : Изд-во Моск. коммерч. ун-та, 1993. – 471 с.
68. Політична історія України. XX століття : у 6-ти т. – Т. 5. – К., 2003. – С. 640.
69. Почепцов Г. Г. Теория и практика коммуникации (от речей президентов до переговоров с террористами) / Г. Г. Почепцов. – М., 1998. – 514 с.

70. Райх В. Психология масс и фашизм / В. Райх ; [пер. с нем. Донца Ю. М.]. – М. ; СПб : АСТ: «Университетская книга», 1997. – 381 с. – (Классики зарубежной психологии).
71. Романчук Л. Утопии и антиутопии: их прошлое и будущее / Л. Романчук // Порог. – 2003. – № 2. – С. 48–53.
72. Советский энциклопедический словарь / Научно-редакционный совет: А. М. Прохоров (пред.). – М. : «Советская Энциклопедия», 1981. – 1600 с.
73. Современный словарь по общественным наукам / Под ред. О. Г. Данильяна, Н. И. Панова. – М. : Эксмо, 2005. – 528 с. – Серия: Образовательный стандарт XXI.
74. Солдатенко В. Ф. Українізація як іманентна потреба розвитку модерної нації / В. Ф. Солдатенко // Сучасна цивілізація: гуманітарний аспект. – К., 2004. – С. 235.
75. Соловьев А. И. Политический дискурс медиакратий: проблемы информационной эпохи / А. И. Соловьев // ПОЛИС. – 2004. – № 2. – С. 124–132.
76. Социальная идентификация личности. – М., 1994. – 346 с.
77. Толерантність у поліетнічному суспільстві: питання теорії і практики. – К., 2003. – С. 113–138.
78. Тоталитаризм в Европе XX века [Текст] : из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления / Я. С. Драбкин [и др.] ; РАН, Институт всеобщей истории. – М. : Памятники ист. мысли, 1996. – 540 с. – (Россия-Германия-Европа. Исследования, публикации ; вып. 2).
79. Тузиков А. Р. Масс-медиа: идеология видимая и невидимая / А. Р. Тузиков // ПОЛИС. – 2002. – № 5. – С. 123–133.
80. «Українізація» 1920–30-х років: передумови, здобутки, уроки. – К., 2003. – С. 184–185.
81. Федотова Л. Н. Социология массовой коммуникации : [учебник для вузов] / Л. Н. Федотова. – СПб., 2003. – 383 с.
82. Филиппов К. А. Лингвистика текста / К. Филиппов. – СПб. : Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2003. – 459 с.
83. Фрай Н. Государство Фюрера: Национал-социалисты у власти: Германия, 1933–1945 [Текст] / Н. Фрай ; [пер. Л. Ю. Пантина]. – М. : РОССПЭН, 2009. – 255 с. – (Современная немецкая историография / Германский исторический ин-т в Москве) Перевод. изд.: Der Fuehrerstaat. Nationalsozialistische Herrschaft, 1933 bis 1945/ Frei Norbert. Munchen : Deutscher Taschenbuch Verlag, 2001.
84. Франкл В. Человек в поисках смысла / В. Франкл. – М. : Прогресс, 1990. – 196 с.
85. Фрейд З. Томас Вудро Вильсон. 28-й президент США. Психологическое исследование / З. Фрейд, У. Буллит. – М., 1992. – 231 с.

86. Фрумкина Р. М. Психоллингвистика : [учебник для студентов высших учебных заведений] / Р. Фрумкина. – М., 2001. – 521 с.
87. Хазагеров Г. Г. Политическая риторика / Г. Г. Хазагеров. – М., 2002. – 394 с.
88. Хаксли О. О дивный новый мир / О. Хаксли ; [переводчик: О. Сорока]. – М. : АСТ, Хранитель, 2006. – 1088 с. – С. 149–318. – Серия: Библиотека фантастики.
89. Хлівнюк Т. П. Вплив засобів масової інформації на політичний простір сучасної України : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Т. П. Хлівнюк ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2008. – 16 с.
90. Хорни К. Невротическая личность нашего времени / К. Хорни. – СПб. : Питер, 2002. – 224 с. – (Серия «Психология-классика»).
91. Чередниченко О. Багатомовність і концептуальна картина світу / О. Чередниченко // Українознавство. – 2002. – Ч. 3. – С. 67.
92. Чернявская В. Е. Дискурс власти и власть дискурса. Проблемы речевого воздействия / В. Е. Чернявская. – М., Флинта : Наука, 2006. – 367 с.
93. Чудинов А. П. Политическая лингвистика / А. П. Чудинов. – М., 2007. – 379 с.
94. Шерман О. М. Формування політичних стереотипів ЗМІ як технологія впливу на політичний процес : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / О. М. Шерман ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2009. – 32 с.
95. Шестопал Е. Б. Политическая психология : [учебник для вузов] / Е. Б. Шестопал. – М., 2002.
96. Язык и общество на пороге нового тысячелетия: итоги и перспективы. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 183 с.
97. Яковлев Д. В. Політична інтеракція у сучасній Україні: особливості та складові : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / Д. В. Яковлев ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2009. – 30 с.
98. Adorno T. W. The Authoritarian Personality / T. W. Adorno et al. – N.-Y. : Harper & Row, 1950. – 523 p.
99. America as a Mass Society : Changing community and identity / ed. by P. Olson. – N.-Y. : Free Press of Glencoe, 1963. – 371 p.
100. Berkman Ronald. Politics in the media age / Ronald Berkman, Laura W. Kitch. – N.-Y. etc. : McGraw-Hill, 1986. – 332 p.
101. Douglas Kellner, From 1984 to One-Dimensional Man: Critical Reflections on Orwell and Marcuse [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.uta.edu/huma/illuminations/kell13.htm> – Title from a screen.
102. Horkheimer M., The lessons of fascism / M. Horkheimer. – Urbana, III: The free press, 1950. – 384 p.

103. Johnson-Cartee Karen S. Strategic political communication: Rethinking social influence, persuasion, and propaganda / Karen S. Johnson-Cartee, Gary A. Copeland. – Lanham etc. : Rowman & Littlefield, 2004. – IX, 231 p. – (Communication, media, and politics).

104. Media and democracy. – Strasb : Council of Europe publishing, 1998. – 174 p.

105. Price Stuart. Discourse Power Address. The Politics of Public Communication / Stuart Price. – Ashgate, 2007. – 320 p.

106. Schmid Carol L. The Politics of Language: Conflict, Identity, and Cultural Pluralism in Comparative Perspective / Carol L. Schmid. – N.-York : Oxford Univ. Press, 2001. – 451 p.

107. Tar Z. The Frankfurt school. The theories of Max Horkheimer and Theodor Adorno / Z. Tar. – N.-Y. Gohn Wiley & Sons, 1977. – 243 p.

108. Totalitarian and authoritarian regimes in Europe: Legacies and lessons from the twentieth century / Jerzy W... Borejsza (ed.). – N.-Y. ; Oxf. : Berghahn books, 2006. – XIV, 607 p.

ПРОГРАМНЕ ЗАПЕЗПЕЧЕННЯ ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

1. Російський філологічний портал – <http://www.philology.ru>
2. Науково-просвітницький портал «Лингвистика в России: ресурсы для исследователей» – <http://uisrussia.msu.ru/linguist/index.jsp>
3. Институт языкознания РАН – <http://www.iling-ran.ru>
4. Журнал «Политическая лингвистика» – <http://journals.uspu.ru/ling34>
5. Наукова електронна бібліотека – <http://elibrary.ru>
6. Портал «Социально-гуманитарное и политологическое образование» <http://www.humanities.edu.ru>
7. Електронна гуманітарна бібліотека – <http://www.gumfak.ru/>

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

ВАРІАНТ 1

Теоретичні питання

1. Політична семантика і лексикологія в системі наук
2. Мовна політика: мета, суб'єкти, принципи, методи і результати

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з урахуванням риторичних аспектів (парламентська публічна промова)

ВАРІАНТ 2

Теоретичні питання

1. Об'єкт і предмет політичної семантики і лексикології. Базові категорії
2. Держава як суб'єкт мовної політики. Специфіка мовної політики, здійснюваної на міжнародній арені

Практичне завдання

Аналіз тексту політичної реклами на наявність маніпулятивного потенціалу (за матеріалами виборів 2012–2014 р.)

ВАРІАНТ 3

Теоретичні питання

1. Методологія і методи політичної лінгвістики
2. Мовна політика в сучасних зарубіжних державах

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з використанням різних видів метафор (антропоморфна метафора)

ВАРІАНТ 4

Теоретичні питання

1. Основні напрями наукових досліджень у політичній лінгвістиці
2. Мовна політика на пострадянському просторі

Практичне завдання

Проведіть риторичний аналіз публічної промови політичного діяча за такими параметрами:

- сутність поглядів, що висловлюються;
- ефективність промови (сприйняття й оцінка її аудиторією);
- образ політичного діяча, створений оратором;
- вербальні риси промови: література та образність мови

ВАРІАНТ 5

Теоретичні питання

1. Основні етапи розвитку політичної лінгвістики
2. Мовна політика в Російській імперії

Практичне завдання

Проведіть систематичний контент-аналіз політичного тексту для об'єктивного і репрезентативного виявлення (підтвердження) в ньому певних змістовних тенденцій (явищ, тем, ідей і т. п.) і подальшої характеристики комунікатора (автора) та його намірів.

Визначення слів, які вказують на дії, цілі, норми та цінності, опонентів, слів-стимулів (асоціацій)

ВАРІАНТ 6

Теоретичні питання

1. Виникнення політичної лінгвістики в 20–30-ті рр. XX століття
2. Мовна політика в СРСР

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з урахуванням риторичних аспектів (промова партійного лідера)

ВАРІАНТ 7

Теоретичні питання

1. Антична риторика. Дослідження політичної комунікації в рамках традиційної риторики і стилістики
2. Визначення державного або офіційного статусу тієї або іншої мови в різних країнах (Англія, Франція, Німеччина, Австро-Угорщина, Росія та ін.)

Практичне завдання

Аналіз тексту політичної реклами на наявність маніпулятивного потенціалу (за матеріалами виборів 2012–2014 р.)

ВАРІАНТ 8

Теоретичні питання

1. Політична лінгвістика в 60–80-ті рр. XX століття
2. Етномовні конфлікти XIX–XX ст.

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з використанням різних видів метафор (соціальна метафора)

ВАРІАНТ 9

Теоретичні питання

1. Характеристика сучасного етапу розвитку політичної семантики і лексикології

2. Поняття «політична метафора», види і особливості політичних метафор

Практичне завдання

Проведіть риторичний аналіз публічної промови політичного діяча за такими параметрами:

- сутність поглядів, що висловлюються;
- ефективність промови (сприйняття й оцінка її аудиторією);
- образ політичного діяча, створений оратором;
- вербальні риси промови: література та образність мови

ВАРІАНТ 10

Теоретичні питання

1. Політична лінгвістика в США

2. Політична риторика. Класифікація жанрів

Практичне завдання

Проведіть систематичний контент-аналіз політичного тексту для об'єктивного і репрезентативного виявлення (підтвердження) в ньому певних змістовних тенденцій (явищ, тем, ідей і т. п.) і подальшої характеристики комунікатора (автора) та його намірів.

Визначення слів, які вказують на дії, цілі, норми та цінності, опонентів, слів-стимулів (асоціацій)

ВАРІАНТ 11

Теоретичні питання

1. Політична лінгвістика в Європі

2. Риторичні методи і прийоми побудови тексту

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з урахуванням риторичних аспектів (звернення президента)

ВАРІАНТ 12

Теоретичні питання

1. Політична лінгвістика в Азії, Африці, Океанії і Латинській Америці

2. Жанри політичної риторики, що використовуються в ЗМІ

Практичне завдання

Проведіть систематичний контент-аналіз політичного тексту для об'єктивного і репрезентативного виявлення (підтвердження) в ньому певних змістовних тенденцій (явищ, тем, ідей і т. п.) і подальшої характеристики комунікатора (автора) та його намірів.

Визначення слів, які вказують на дії, цілі, норми та цінності, опонентів, слів-стимулів (асоціацій)

ВАРІАНТ 13

Теоретичні питання

1. Особливості радянської політичної лінгвістики
2. Класифікація жанрів політичної риторики за фактурою мови

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з використанням різних видів метафор (натуроморфна метафора)

ВАРІАНТ 14

Теоретичні питання

1. Особливості вітчизняної політичної лінгвістики
2. Класифікація жанрів політичної риторики за суб'єктом мови

Практичне завдання

Аналіз тексту політичної реклами на наявність маніпулятивного потенціалу (за матеріалами виборів 2012–2014 р.)

ВАРІАНТ 15

Теоретичні питання

1. Сучасний етап розвитку політичної лінгвістики
2. Класифікація жанрів політичної риторики за об'єктом мови

Практичне завдання

Проведіть риторичний аналіз публічної промови політичного діяча за такими параметрами:

- сутність поглядів, що висловлюються;
- ефективність промови (сприйняття й оцінка її аудиторією);
- образ політичного діяча, створений оратором;
- вербальні риси промови: література та образність мови

ВАРІАНТ 16

Теоретичні питання

1. Сфера наукових інтересів сучасної політичної семантики та лексикології. Мова і політика: грані взаємодії

2. Культура парламентського мовлення. Партійна риторика. Президентська риторика

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з урахуванням риторичних аспектів (передвиборна листівка)

ВАРІАНТ 17

Теоретичні питання

1. Особливості політичної мови
2. Сучасний публічний діяч, поняття харизми. Проблема авторства, спічрайтери

Практичне завдання

Проведіть риторичний аналіз публічної промови політичного діяча за такими параметрами:

- сутність поглядів, що висловлюються;
- ефективність промови (сприйняття й оцінка її аудиторією);
- образ політичного діяча, створений оратором;
- вербальні риси промови: література та образність мови

ВАРІАНТ 18

Теоретичні питання

1. Поняття і види політичного дискурсу
2. Мовна активність уряду. Популяризація рішень. Лобіювання

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з використанням різних видів метафор (артефактна метафора)

ВАРІАНТ 19

Теоретичні питання

1. Теоретико-методологічні напрями аналізу політичного дискурсу
2. Управлінська риторика. Передвиборна кампанія. Основні жанри передвиборної кампанії

Практичне завдання

Аналіз тексту політичної реклами на наявність маніпулятивного потенціалу (за матеріалами виборів 2012–2014 р.)

ВАРІАНТ 20

Теоретичні питання

1. Політична комунікація, її специфічні характеристики
2. Тоталітарна і антитоталітарна мови. «Новояз»

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з урахуванням риторичних аспектів (парламентська публічна промова)

ВАРІАНТ 21

Теоретичні питання

1. Політичний дискурс, його взаємодія з іншими видами дискурсів. Фундаментальні концепти політичного дискурсу

2. Політична комунікація, її специфічні характеристики: суб'єкти, інформація, канали, ефекти комунікації

Практичне завдання

Проведіть риторичний аналіз публічної промови політичного діяча за такими параметрами:

- сутність поглядів, що висловлюються;
- ефективність промови (сприйняття й оцінка її аудиторією);
- образ політичного діяча, створений оратором;
- вербальні риси промови: література та образність мови

ВАРІАНТ 22

Теоретичні питання

1. Ідіополітичний дискурс. Я-концепція політика. Політик як мовна і комунікативна особа

2. «Лінгвістика брехні» як специфічна проблема політичного дискурсу

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з використанням різних видів метафор (бестіальна метафора)

ВАРІАНТ 23

Теоретичні питання

1. Політична мова (мови). «Ідеологічна пов'язаність» мовних засобів

2. Політична метафора як найважливіший засіб пізнання, структуризації і пояснення світу. Політичні афоризми і максими

Практичне завдання

Аналіз тексту політичної реклами на наявність маніпулятивного потенціалу (за матеріалами виборів 2012–2014 р.)

ВАРІАНТ 24

Теоретичні питання

1. Синдроми політичного дискурсу: специфіка інформативності
2. Мовна політика: мета, суб'єкти, принципи, методи і результати

Практичне завдання

Проведіть систематичний контент-аналіз політичного тексту для об'єктивного і репрезентативного виявлення (підтвердження) в ньому певних змістовних тенденцій (явищ, тем, ідей і т. п.) і подальшої характеристики комунікатора (автора) та його намірів.

Визначення слів, які вказують на дії, цілі, норми та цінності, опонентів, слів-стимулів (асоціацій)

ВАРІАНТ 25

Теоретичні питання

1. Синдроми політичного дискурсу: мас-медіальність, динамічність
2. Визначення державного або офіційного статусу тієї або іншої мови в різних країнах (Англія, Франція, Німеччина, Австро-Угорщина, Росія та ін.)

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з урахуванням риторичних аспектів (промова партійного лідера)

ВАРІАНТ 26

Теоретичні питання

1. Синдроми політичного дискурсу: маніпулятивність
2. Особливості радянської політичної лінгвістики

Практичне завдання

Проведіть риторичний аналіз публічної промови політичного діяча за такими параметрами:

- сутність поглядів, що висловлюються;
- ефективність промови (сприйняття й оцінка її аудиторією);
- образ політичного діяча, створений оратором;
- вербальні риси промови: література та образність мови

ВАРІАНТ 27

Теоретичні питання

1. Типологія знаків політичного дискурсу за характером вираження
2. Антична риторика. Дослідження політичної комунікації в рамках традиційної риторики і стилістики

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з використанням різних видів метафор (соціально-ігрова метафора)

ВАРІАНТ 28

Теоретичні питання

1. Методи і практики аналізу політичного дискурсу
2. Поняття «політична метафора», види і особливості політичних метафор

Практичне завдання

Проведіть риторичний аналіз публічної промови політичного діяча за такими параметрами:

- сутність поглядів, що висловлюються;
- ефективність промови (сприйняття й оцінка її аудиторією);
- образ політичного діяча, створений оратором;
- вербальні риси промови: література та образність мови

ВАРІАНТ 29

Теоретичні питання

1. Методи дослідження політичної комунікації: лінгвістичні і психолінгвістичні
2. Сучасний публічний діяч, поняття харизми. Проблема авторства, спічрайтери

Практичне завдання

Аналіз тексту політичної реклами на наявність маніпулятивного потенціалу (за матеріалами виборів 2012–2014 р.)

ВАРІАНТ 30

Теоретичні питання

1. Методи дослідження політичної комунікації: психологічні і соціологічні
2. Політична комунікація, її специфічні характеристики: суб'єкти, інформація, канали, ефекти комунікації

Практичне завдання

Підготуйте власний варіант політичного тексту з урахуванням риторичних аспектів (передвиборна листівка)

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Завдання, об'єкт, предмет та обсяг курсу	8
2	Розвиток політичної семантики та лексикології як галузі знань. Розмежування ключових понять курсу	10
3	Лінгвістичний вимір політичної інформації. Політичний дискурс. Методи аналізу політичного дискурсу	17
4	Мова і проблеми культурного суверенітету. Проблема двомовності	13
5	Інформаційні технології та масова свідомість	15
6	ЗМІ: маніпулятивна семантика і риторика. Семантичний аналіз ідеологем, політичних метафор	21
	Разом	64

ГРАФІК САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА СЕМАНТИКА І ЛЕКСИКОЛОГІЯ»

Види самостійної роботи	Тижні													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Підготовка до семінарських занять														К о н т р о л ь
Написання реферату														
Виконання контрольних робіт														
Реферування літератури														
Підготовка до іспиту														

ШКАЛА РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З КУРСУ «ПОЛІТИЧНА СЕМАНТИКА ТА ЛЕКСИКОЛОГІЯ»

ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ЗАВДАНЬ КУРСУ

Відповідь на семінарському занятті – це активна участь у обговоренні всіх питань, що виносяться на семінар, підкріплення доповіді цитатами та посиланнями на літературу. Вільне володіння матеріалом доповіді, що дозволяє задавати та відповідати на питання по темі.

Реферат – це чітко структурована письмова робота, наявність плану посилань та списку літератури є обов'язковим. Виконується на аркушах А4 (шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5, поля 2, 2, 2, 1; нумерація сторінок обов'язкова), зшивається. Загальний обсяг має бути не менше 12 сторінок і не більше 20 сторінок. Тематика міститься в програмі курсу.

Для підготовки реферату необхідне більш глибоке вивчення літератури, включаючи додаткову. Треба логічно й аргументовано викласти актуальність обраної теми, точки зору дослідників щодо досліджуваної проблеми, зробити самостійні висновки та з урахуванням сучасних вимог оформити науково-довідковий апарат. Реферат має продемонструвати знання і розуміння обраної студентами теми, а також відповідати вимогам наукової аргументації. Щодо досліджуваної тематики навчального курсу це означає, що в рефераті обов'язково слід показати рівень розробленості теми, при розкритті її посилатися на сучасну наукову дискусію з проблем методології політичної аналітики.

Загалом написання реферату має підтвердити вміння студента самостійно: визначати наукову проблему; узагальнювати та аналізувати навчальну й наукову літературу; використовувати набуті в процесі навчання теоретико-методологічні знання й практичні навички в аналізі реальних політичних проблем.

Реферування літератури – конспектування одного з джерел для реферування, розподілених викладачем із загального переліку. Обов'язковою вимогою є відповідність підбірки цитат загальній спрямованості курсу та наявність повних і ґрунтовних авторських висновків й узагальнень (власна оцінка, ставлення, позитиви/негативи, рекомендації тощо).

Самостійна робота – це невелике за обсягом завдання, яке безпосередньо стосується теми поточного семінару і може виконуватися як під час його проведення, так і бути підготоване заздалегідь самостійно.

ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТИВ (СПИСОК ВІДКРИТИЙ)

1. Політична мова Третього Рейху
2. Політичні ярлики в мові
3. Мова політичної пропаганди Радянського Союзу
4. Засоби комічного в політичному дискурсі
5. Тоталітарна й анти тоталітарна мови
6. Політична афористика
7. Культура парламентської мови
8. Конфліктний дискурс політика
9. Контент-аналіз у політичній лінгвістиці
10. Семантика і лексикологія політичної брехні
11. Метафори як засіб категоризації в політичній семантиці і лексикології
12. Політичні концепти в художній літературі (за вибором студента)
13. Політичний дискурс у віртуальному середовищі
14. Політичні програми партій як політичний тест (за вибором студента)
15. Опозиція «свій-чужий» у політичному дискурсі
16. Мовні феномени політичного дискурсу
17. Риторичні особливості промов політичних лідерів (за вибором студента)
18. Метафоричні особливості промов політичних лідерів (за вибором студента)
19. Сучасні тенденції політичних дискурсів у ЗМІ
20. Маніпулятивна комунікація дискурсу сучасних ЗМІ
21. Мовні ігри в політичних тестах в ЗМІ
22. Політичний портрет політика (за вибором студента)
23. Психолінгвістичний аналіз політичної мови
24. Мовна політика в СРСР
25. Поняття «політична метафора», види і особливості політичних метафор
26. Риторичні методи і прийоми побудови тексту

СПИСОК РОБІТ ДЛЯ РЕФЕРУВАННЯ

1. Адлер А. Психология власти / А. Адлер. Наука жить ; [пер. с англ. и нем.]. – К. : Port-Royal, 1997. – С. 235–240.
2. Адорно Т. Исследование авторитарной личности / Т. Адорно ; совместно с Р. Невитт Сэнфорд, Эльза Френкель-Брюнсвик, Даниэл

Дж. Левинсон / под общ. ред. д-ра филос. наук В. П. Култыгина. – М. : Серебряные нити, 2001. – 416 с.

3. Арендт Ханна. Джерела тоталітаризму / Х. Арендт : Спільний видавничий проект телеканалу «1+1» та видавництва «Дух і літера» ; Володимир Верлока (пер. з англ.), Дмитро Горчаков (пер. з англ.). – К. : Дух і літера, 2002. – 575 с.

4. Аронсон Э. Общественное животное. Введение в социальную психологию / Э. Аронсон ; [пер. с англ.]. – М. : Аспект Пресс, 1998. – 517 с.

5. Маркузе Г. Одномерный человек. Исследование идеологии Развитого Индустриального Общества / Г. Маркузе. – М. : REFL-book, 1994. – 368 с.

6. Оруэлл Дж., 1984: Роман ; пер. с англ. В. Гольшева ; Скотный двор: Сказка-аллегория ; пер. с англ. Л. Беспаловой / Дж. Оруэлл. – М. : АСТ, 1998. – 368 с. – (Мировая классика).

7. Райх В. Психология масс и фашизм / В. Райх ; [пер. с нем. Донца Ю. М.]. – М. ; СПб : АСТ: «Университетская книга», 1997. – 381 с. – (Классики зарубежной психологии).

8. Фромм Э. Бегство от свободы / Э. Фромм. – Мн. : Харвест, 2003. – 384 с. – (Философия. Психология.)

9. Хайек Ф. Дорога к рабству / Фридрих Август фон Хайек ; [пер. с англ.]. – М. : Новое издательство, 2005. – 264 с. – (Библиотека Фонда «Либеральная миссия»).

10. Хоффэр Э. Истинноверующий: Личность, власть и массовые общественные движения / Эрик Хоффэр ; [пер. с англ.]. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. – 200 с.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З КУРСУ «ПОЛІТИЧНА СЕМАНТИКА ТА ЛЕКСИКОЛОГІЯ»

Контроль планується здійснювати шляхом оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, перевірки письмових робіт (реферування літератури, реферат, самостійні роботи) та проведення іспиту за результатами вивчення курсу.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З КУРСУ «ПОЛІТИЧНА СЕМАНТИКА І ЛЕКСИКОЛОГІЯ»

1. Політична семантика і лексикологія в системі наук
2. Об'єкт і предмет політичної семантики і лексикології. Базові категорії
3. Методологія і методи політичної лінгвістики
4. Основні напрями наукових досліджень у політичній лінгвістиці
5. Основні етапи розвитку політичної лінгвістики
6. Виникнення політичної лінгвістики в 20–30-ті рр. XX століття
7. Антична риторика. Дослідження політичної комунікації в рамках традиційної риторики і стилістики
8. Політична лінгвістика в 60–80-ті рр. XX століття
9. Характеристика сучасного етапу розвитку політичної семантики і лексикології
10. Політична лінгвістика в США
11. Політична лінгвістика в Європі
12. Політична лінгвістика в Азії, Африці, Океанії і Латинській Америці
13. Особливості радянської політичної лінгвістики
14. Особливості вітчизняної політичної лінгвістики
15. Сучасний етап розвитку політичної лінгвістики
16. Сфера наукових інтересів сучасної політичної семантики та лексикології. Мова і політика: грані взаємодії
17. Особливості політичної мови
18. Поняття і види політичного дискурсу
19. Теоретико-методологічні напрями аналізу політичного дискурсу
20. Політична комунікація, її специфічні характеристики
21. Політичний дискурс, його взаємодія з іншими видами дискурсів. Фундаментальні концепти політичного дискурсу

22. Ідіополітичний дискурс. Я-концепція політика. Політик як мовна і комунікативна особа
23. Політична мова (мови). «Ідеологічна пов'язаність» мовних засобів
24. Синдроми політичного дискурсу: специфіка інформативності
25. Синдроми політичного дискурсу: мас-медіальність, динамічність
26. Синдроми політичного дискурсу: маніпулятивність
27. Типологія знаків політичного дискурсу за характером вираження
28. Методи і практики аналізу політичного дискурсу.
29. Методи дослідження політичної комунікації: лінгвістичні і психолінгвістичні
30. Методи дослідження політичної комунікації: психологічні і соціологічні
31. Мовна політика: мета, суб'єкти, принципи, методи і результати
32. Держава як суб'єкт мовної політики. Специфіка мовної політики, здійснюваної на міжнародній арені
33. Мовна політика в сучасних зарубіжних державах
34. Мовна політика на пострадянському просторі
35. Мовна політика в Російській імперії
36. Мовна політика в СРСР
37. Визначення державного або офіційного статусу тієї або іншої мови в різних країнах (Англія, Франція, Німеччина, Австро-Угорщина, Росія та ін.).
38. Етномовні конфлікти XIX–XX ст.
39. Поняття «політична метафора», види і особливості політичних метафор
40. Політична риторика. Класифікація жанрів
41. Риторичні методи і прийоми побудови тексту
42. Жанри політичної риторики, що використовуються в ЗМІ
43. Класифікація жанрів політичної риторики за фактурою мови
44. Класифікація жанрів політичної риторики за суб'єктом мови
45. Класифікація жанрів політичної риторики за об'єктом мови
46. Культура парламентського мовлення. Партийна риторика. Президентська риторика
47. Сучасний публічний діяч, поняття харизми. Проблема авторства, спічрайтери
48. Мовна активність уряду. Популяризація рішень. Лобіювання
49. Управлінська риторика. Передвиборна кампанія. Основні жанри передвиборної кампанії
50. Тоталітарна і антитоталітарна мови. «Новояз»
51. Політична комунікація, її специфічні характеристики: суб'єкти, інформація, канали, ефекти комунікації

52. «Лінгвістика брехні» як специфічна проблема політичного дискурсу

53. Політична метафора як найважливіший засіб пізнання, структуризації і пояснення світу. Політичні афоризми і максими

ГРАФІК КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ ТА РЕЙТИНГОВА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

№ з/п	Вид контролю	Кількість балів	Термін виконання
1	Усні відповіді на семінарських заняттях	30	Протягом триместру
2	Написання реферату	10	Протягом триместру
3	Написання контрольної роботи	10	Протягом триместру
4	Реферування літератури	10	Протягом триместру
5	Іспит	40	Заліково-екзаменаційна сесія
	Разом	100	

№ з/п	Вид робіт	Кількість балів	Всього
1	Опитування (усне / письмове) протягом триместру	по 5 балів	30
2	Реферування літератури	10 балів	10
3	Написання реферату	10 балів	10
4	Контрольні роботи	10 балів	10
	Всього		60
	Іспит		40

ОСОБЛИВІ ПРИМІТКИ:

- Відповідь на семінарі оцінюється за 5-бальною шкалою.
- Студент може не складати іспит і отримати автоматичний екзаменаційний бал у разі, якщо його влаштовує кількість балів, набрана ним за триместр.
- Допуск до іспиту – від 20 балів.

Курс «Політичнасемантика та лексикологія» включає в себе лекції, семінарські заняття, систему контролю та обліку знань. Передбачає написання практичних робіт, контрольної роботи й складання заліку.

Залік є підсумковою формою контролю знань студентів і проводиться в усній формі. Робота студентів оцінюється за підсумками

виконання основних видів завдань. Якщо студент не відвідував курс лекцій, семінарські заняття і не виконав контрольні заходи, а, отже, не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання заліку.

Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід у його організації.

Оцінюватися може виконання студентами будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими студенти демонструють власне аналітичне мислення: розгорнуті і стислі усні відповіді, письмові роботи, доповіді, виступи в дискусіях тощо.

При цьому враховується:

- розуміння студентами взаємозв'язків між подіями, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати та критично оцінювати факти;
- самостійність мислення;
- використання різних джерел політичних знань, з розумінням їх особливостей, умінням їх характеризувати і оцінювати;
- правильність і достатність добору прикладів для підтвердження висунутих студентом пропозицій і гіпотез, а також при ілюстрації загальних теорій та концепцій;
- чіткість і завершеність викладу;
- мовна грамотність.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСНОЇ ВІДПОВІДІ СТУДЕНТА

Оцінка 5 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє визначеними програмою знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 4 бали ставиться відповідно до попередніх вимог, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

Оцінка 2–3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Оцінка 0–1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

ВІДПОВІДНІСТЬ ПІДСУМКОВИХ ТРИМЕСТРОВИХ РЕЙТИНГОВИХ ОЦІНОК У БАЛАХ ОЦІНКАМ ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ТА ШКАЛОЮ ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90–100	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82–89 75–81	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилко)
66–74 60–65	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35–59 1–34	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

ГЛОСАРІЙ ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА СЕМАНТИКА ТА ЛЕКСИКОЛОГІЯ»

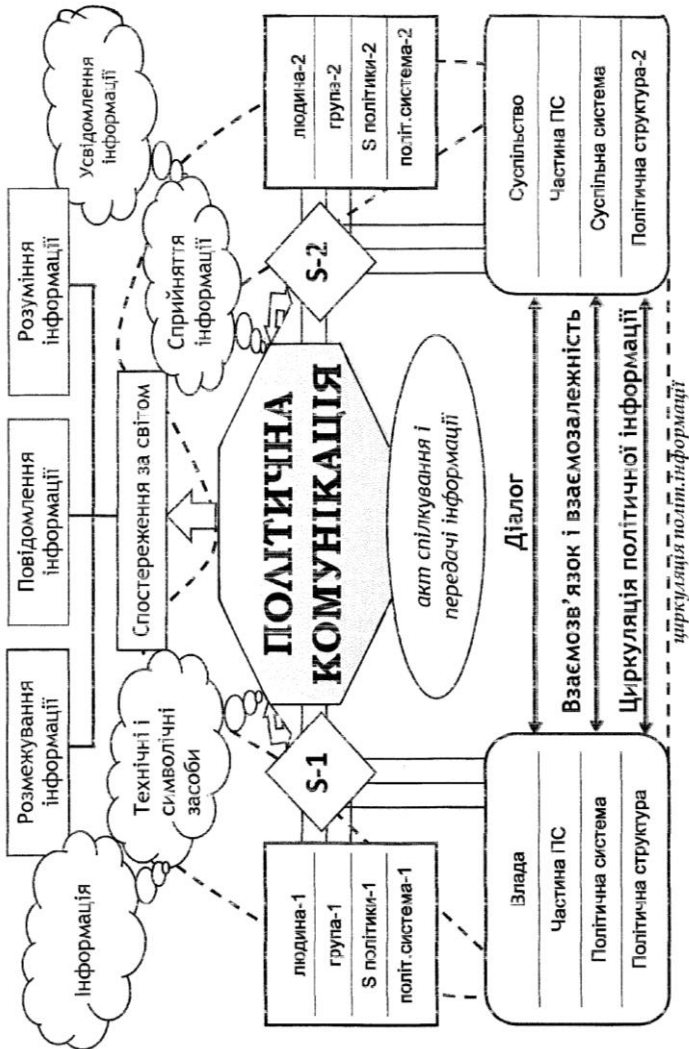
Агресія мовна
Афоризм
Афористика
Гасло
Дебати
Диверсифікація
Дискурс політичний
Дискурс «нового світового порядку»
Дискурс тероризму
Ігри мовні
Ідеологема політична
Інформація політична
Іронія
Комічне
Комунікація політична
Контент-аналіз
Конфлікт етномовний
Лексикологія політична
Лінгвістика політична
Лінгвокогнітивний аналіз
Максима
Маніпулятивність
Маніпулятивний потенціал
Маніфест

Метафора
Міфологічність
Мова політична
Мова сконструйована
Мова тоталітарна
Мовна політика
Опозиція мовна
Політкоректність
Пропаганда
Психолінгвістичні методи
Риторика
Ритуальність
Сакральність
Семантика політична
Семіотика
Синдром дискурса
Слововживання
Слово-стимул
Спічрайтер
Статус мови
Стилістика
Толерантність соціальна
Ярлик

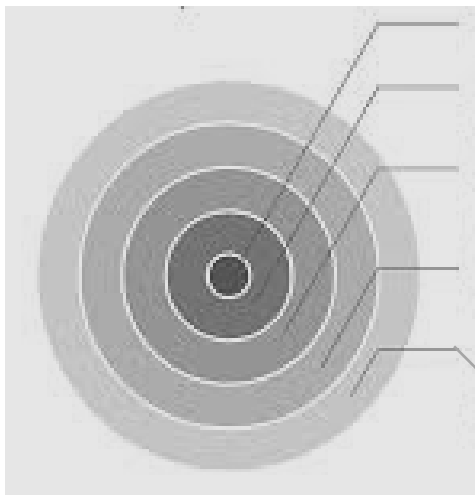
ДОДАТКИ

Додаток А

СХЕМА «ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ»



КОЛЕСО БРЕНДУ



Сутність бренду (Essence)

Пропозиція споживачеві (сутність, основна ідея)

Особистість

Ким є бренд? (людські якості, впізнаваність, емоційний зв'язок)

Цінності

Які емоції викликає використання бренду? (почуття від контакту з брендом)

Вигоди

Якими є результати використання бренду? (унікальні властивості для задоволення специфічних потреб аудиторії)

Атрибути

Чим є бренд? (зовнішній вигляд, основні компоненти тощо)

МОДЕЛЬ BRANDINSTITUTE (РОБОТА НАД БРЕНДОМ)



МОДЕЛЬ BRANDINSTITUTE

ІНАВГУРАЦІЙНІ ПРОМОВИ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

30 листопада 1999 року

Інавгураційна промова Президента України Л. Кучми

Шановні співвітчизники!

Високоповажні зарубіжні гості!

Україна разом з усім людством наближається до епохального рубежу, за яким – ХХІ століття і третє тисячоліття.

У переддень цієї хронологічної віхи ми водночас переступаємо і через доленосний історичний рубікон.

Саме так слід розглядати і оцінювати волевиявлення українського народу на президентських виборах.

Він висловився за своє майбутнє і одержав його гарантії.

Гарантії ясного, передбачуваного, гідного майбутнього, яке буде творитися не сліпою грою стихійних сил та процесів, не волею однієї людини чи партії, а усім народом, нашим розумом і руками.

Отже, сьогоднішній день є для мене датою не власного торжества, не особистої перемоги, а торжества і перемоги усієї української спільноти.

Якщо ж за великим рахунком, то і всієї Європи.

Актом інавгурації Президента для України увінчується перелік визначних подій ХХ століття.

Відходить у минуле епоха – прекрасна і жорстока, позначена високими злетами людського духу та розуму і бездонними пірвами варварства.

Вона принесла небачені випробування і водночас – незабутній омріяний багатьма поколіннями, акт відродження української державності.

На своєму крутозламі ця епоха підняла Україну від статусу однієї із складових республік Радянського Союзу до повнокровного самостійного життя, міжнародного визнання, до вершин європейської і світової політики.

Сьогодні, на порозі нового віку і нового тисячоліття, можемо з повним на те правом сказати: ми – народ, стійкий, волелюбний і сильний.

Народ, який зумів вистояти і зберегти себе у вогненному горнилі революцій, двох спустошливих світових війн, братовбивчих конфліктів, нещадних голодоморів та репресій.

Народ, який прийняв на себе удар Чорнобиля і заслонив собою від глобальної катастрофи людство.

Народ, який відчув себе єдиним цілим.

Нинішні вибори вперше не призвели до чергового ідеологічного його розколу по Збручу, Дніпру, Перекопу чи якихось інших лініях, до непримиренного розмежування різних регіонів за політичними симпатіями та уподобаннями.

День 14 листопада став фактично другим всеукраїнським референдумом. Він засвідчив, що наше суспільство вже не збочить і не зійде з курсу, який обрало для себе вісім років тому, 1 грудня 1991 року.

Складаю щиру подяку українському народові за активність і державницький підхід на виборах, за розуміння й підтримку діючого Президента.

Я був чесним перед Богом і людьми, відкрито й відверто говорячи про непрості життєві реалії. Не обіцяв і не міг обіцяти солодких ілюзій, негайного розв'язання всіх проблем, що нагромадилися за багато десятиліть.

У тому, що ви, дорогі мої співгромадяни, зробили саме такий вибір, вбачаю доказ і наслідок вашої мудрості, політичної зрілості, психологічного перелому, необоротності вашої орієнтації на демократичні та ринкові перетворення.

Висловлюю вдячність вітчизняним та міжнародним спостерігачам, журналістам, усім, хто сприяв вільному і демократичному волевиявленню українського народу.

Щире спасибі моїм численним прихильникам, які самовіддано працювали під час виборчої кампанії, доклали багато зусиль в організаційній та пропагандистській роботі.

Я глибоко вдячний главам держав та урядів, політикам і громадським діячам, своїм співвітчизникам та іноземним громадянам, які привітали мене з обранням. Це ще одне визнання того, що президентські вибори в Україні відбулися демократично і цивілізовано.

Звертаюся із словами подяки до співвітчизників за рубежем, української діаспори, яка у відповідальний час народного вибору була, як завжди, зі своєю історичною батьківщиною.

Звичайно, ми ще не досягли загально визнаних зразків демократії.

Але ніхто не може заперечити, що наша держава і суспільство динамічно проходять той шлях, для якого іншим країнам знадобилися десятиліття і віки.

Я засвідчую своє розуміння позиції всіх співгромадян незалежно від того, якою вона є.

У цьому також вияв і доказ демократичного розвитку України.

Природне і зрозуміле невдоволення людей, передусім умовами свого життя, темпами економічних трансформацій, сприймаю як серйозний сигнал усім органам та гілкам влади.

Це спонукає мене, усіх нас до адекватних рішень і дій. Сьогодні цілком очевидні такі принципові висновки

Перший. Україна вже ніколи не відмовиться від своєї незалежності і не повернеться до попередньої політичної та економічної системи.

Другий. Підводячи рису під своїм минулим, ми не відрікаємося від жодної з його сторінок.

Не відрікаємося від власної історії.

Історична пам'ять, розуміння того, хто ми і якого роду, допоможуть зміцнити державу і зцементувати націю.

Без усвідомлення цього молодому поколінню буде важко творити і вести у прийдешнє країну, яка має все, щоб посісти гідне місце у європейському та світовому співтоваристві.

Адже саме за це молодь переконано висловилася на виборах.

Без такого розуміння ми послабимо зв'язок поколінь, розгубимо підтримку людей старшого віку, які відстоювали Україну, примножували її міць і славу.

Переконаний: на цій основі у нас буде спільна мова, буде динамічний поступ.

Вважаю за необхідне наголосити на цьому особливо, як Президент усього українського народу.

Виходжу з того, що понад усе потрібно зберегти і примножити ресурси стабільності, злагоди і порозуміння, утримати сприятливий політичний клімат.

Енергія першого пориву, яка допомагала нам іти вперед, болісно переборюючи самих себе, неминучі об'єктивні складнощі, вичерпується і потребує підсилення, додаткових імпульсів.

А таке підсилення, такі імпульси може генерувати тільки спільність людей, згуртована єдиною національною ідеєю.

Я розглядаю це як обов'язкову передумову для розв'язання свого визначального, основоположного завдання – піднесення добробуту, поліпшення життя народу.

Ставлю на перше місце людський, соціальний вимір, яким нам до цього часу доводилося з різних причин жертвувати.

І, насамперед, в інтересах зміцнення конструкції держави.

Під таким кутом зору розглядатиму кожне своє рішення і дію, все, що робиться у державі й суспільстві.

Зусилля будуть зосереджені на одночасному вирішенні нагальних поточних і перспективних проблем.

Маю намір викласти основи економічної та соціальної політики на 2000–2004 роки у щорічному посланні до українського народу, з яким виступлю у Верховній Раді.

Тому акцентую увагу лише на окремих, вузлових моментах.

В економіці буде прискорено вирішення першочергових базових завдань перехідного етапу її розвитку.

Це нагромадження та приведення в дію потенціалу економічного зростання, формування критичної маси ринкових перетворень, далі розгортання економічних відносин на самодостатній ринковій основі.

Радикальні кроки буде зроблено у реформуванні бюджетної та податкової систем, розв'язанні земельного питання як основи аграрної реформи, розвитку та захисті підприємництва, зміцненні позицій національного капіталу, підтримці вітчизняного виробника і формуванні внутрішнього ринку.

У поєднанні з іншими масштабними заходами, дальшою лібералізацією та дерегулюванням економічних відносин це дасть нам змогу в основному завершити перебудову української економіки за ринковим проектом.

І разом з тим закладе базу для проведення реальної, сильної соціальної політики.

Основні її складові: зміна політики доходів в інтересах людей з випереджаючими темпами зростання заробітної плати, невідкладне здійснення пенсійної реформи, перебудова системи охорони здоров'я, ефективна політика зайнятості, дієва адресна підтримка найменш захищених верств населення.

Забезпечуючи умови для розкриття потенціалу всіх наших громадян, ми повинні приділяти особливу увагу молоді і представникам старшого покоління. Тобто тим, хто ще має вступити в активне трудове життя і хто з нього вже вийшов.

Як один з принципів компонентів соціальної політики держави розглядаю стимулювання людей до набуття приватної власності і захист їхніх прав.

У широкому плані я ставлю для себе завдання змістити в економічну і соціальну площини центр ваги всіх державних та суспільних справ.

Консолідована робота на цьому найскладнішому, вирішальному напрямі має лягти в основу своєрідного, неписаного суспільного договору.

Повторюю: консолідована робота з солідарною відповідальністю Уряду і парламенту.

Акцентую на цьому увагу і тому, що соціально-економічна ситуація визначає не тільки умови життя людей.

Від того, як будемо вирішувати внутрішні свої проблеми, і сьогодні, і в найближчі роки залежатиме національна безпека України.

Окрім усього іншого, я зараз відношу сюди енергетичну та екологічну безпеку, те, що пов'язано з роллю України як транзитної держави, питання військово-економічної безпеки.

І, звичайно, усі компоненти обороноздатності держави

Буде оптимізовано структуру та чисельність Збройних Сил України, підвищено ефективність системи прийняття адекватних зовнішньополітичній обстановці рішень щодо використання оборонного потенціалу країни.

Серед невідкладних завдань – удосконалення системи єдиного і комплексного планування оборонних заходів, відпрацювання механізму цивільного контролю за діяльністю воєнної організації.

На основі того, що вже зроблено, і надалі підвищуватиметься суспільний престиж професії захисника Вітчизни, краще забезпечуватиметься всім необхідним людина зі зброєю.

У контексті зміцнення національної безпеки я надаю особливого значення боротьбі з корупцією та злочинністю.

Цього лиха ще не вдалося уникнути жодній державі і жодному суспільству. Вся сутність у тому, яких масштабів воно набуває і як йому протидіють.

У нас корупція і злочинність, особливо в економічній сфері, є породженням слабкості держави, недовершеності економічної системи, недоліків у діяльності правоохоронних, судових та інших органів, неповноти і недосконалості законодавчої бази.

І не в останню чергу – спадщини, рудиментів командно-адміністративної системи.

Відповідно акценти буде перенесено на застосування і поєднання двох основних підходів у боротьбі з цими явищами – адміністративно-примусового і економічного.

У тому числі й особливо – на рішучому очищенні державного апарату.

Державний службовець – це має означати службу державі, обстоювання її інтересів.

І ми цього доб'ємося.

Стою на тому, що жорсткий прагматизм сьогоднішніх реалій і завтрашніх завдань не повинен відсувати на задній план проблеми духовності, збіднювати наш внутрішній світ, розхитувати моральні засади українського суспільства.

Тим більше, що це постійно і відчутно впливає на всі сфери нашого життя, визначає моральне здоров'я та історичні перспективи нації, обличчя держави, її престиж, роль і місце у світовому співтоваристві.

Це спонукає мене розглядати духовне відродження і як невід'ємну складову відродження державного.

Звідси гострий імператив нашої доби: на ділі віднести до найважливіших державних пріоритетів розвиток освіти, науки, нових технологій.

Віднести до найвищих суспільних чеснот інтелект, інтелігентність, освіченість, внутрішню культуру людини.

Маючи на увазі і те, що культура – один з найточніших індикаторів розвиненості суспільства, його прихильності до загальнолюдських цінностей, високої моральності.

Ми повинні постійно, старанно і любовно обробляти цю ниву. Бо на занедбаному полі виростає тільки бур'ян.

Це важливо і тому, що в сучасному світі з його відкритістю, інтенсивними контактами, впливами та експансіями можуть вистояти тільки сформовані і консолідовані культури.

А поразка своєї культури сьогодні означала б поразку політичну та економічну завтра.

За всіх часів та умов, а нинішніх особливо, багато важать позиція і практичні дії інтелігенції.

Сподіваюся, що вона буде й надалі виконувати своє суспільне призначення і громадянське покликання як активний фермент нації,

основа її духовного середовища, провідник національної ідеї і національної волі, злагоди, примирення та творення.

Зрозуміло, що така висока місія покладає на її носіїв не менш високу відповідальність.

З позицій жорсткого прагматизму ми будемо підходити і до питань зовнішньої політики держави.

Набуваючи на ходу досвіду в цій практично новій для нас сфері, вдалося сформувати сприятливе для України міжнародне середовище.

На даному етапі результативність зовнішньополітичного курсу України, її міжнародний авторитет та імідж визначатимуть два основні чинники.

Перший – як ми розв'язуємо свої внутрішні проблеми.

Другий – наскільки активно й осмислено, з урахуванням національних інтересів адаптуємося до реалій сучасного світу.

Світу, який, інтегруючись, продовжує жити за законами конкуренції.

Ключовими орієнтирами у нашій зовнішній політиці є її багато-векторність, прогнозованість і стабільність, збереження позаблокового статусу України.

Підтверджуючи свій європейський вибір, ми ставимо за стратегічну мету вступ до Європейського Союзу.

Вимоги до членів ЄС багато в чому збігаються з завданнями, які планується вирішувати у внутрішній сфері.

І насамперед тими, що стосуються якості життя народу.

Вступ до Євросоюзу – справа на перспективу. А до невідкладних відношу відновлення репутації нашої держави у Раді Європи.

Європейський вибір України, як і вся логіка, сутність та цілі її зовнішньої політики, диктуються конкретними геополітичними реаліями.

Знаходячись на європейському перехресті, у складній системі міжнародних координат, будучи одночасно частиною Центральної, Східної та Південно-Східної Європи, наша держава не може не розвивати тісні стосунки з усіма країнами цих регіонів.

На одному з головних місць – стратегічне партнерство з Росією,

У ньому нерозривно переплітаються всі резони й аргументи – від історичних і геополітичних до суто життєвих, людських.

Стабільність українсько-російських відносин багато в чому визначає, без перебільшення, безпеку всієї Європи.

Ще один з ключових зовнішньополітичних напрямів пролягає через стратегічне партнерство зі Сполученими Штатами Америки.

Ми будемо поглиблювати стосунки з державою – світовим лідером, який надав Україні за роки її незалежності неоціненну політичну, фінансову, економічну і технічну допомогу.

Усі ці три магістральні вектори української зовнішньої політики – самодостатні і взаємодоповнюючі.

Ми будемо органічно поєднувати їх із співпрацею на всіх інших напрямках.

Це стосується наших найближчих сусідів – Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії, Білорусі, Молдови, Туреччини.

Так, вагомий попередній досвід співпраці з Польщею може стати добрим підґрунтям для вироблення і здійснення спільної декларації «Разом – у XXI століття».

Нової динаміки набуде співпраця з усіма країнами – учасницями Співдружності Незалежних Держав, країнами Балтії.

Сподіваємося на тісне співробітництво з Францією, Німеччиною, Італією, Японією, всіма державами ЄС.

Будемо зміцнювати відносини з Китаєм і Канадою, Індією і Пакистаном, Кореєю і Ізраїлем, іншими державами Азії, Африки та Латинської Америки.

У зв'язку з обранням України до Ради Безпеки ООН відкриваються нові перспективи розширення її співробітництва з цією та іншими авторитетними міжнародними організаціями, зокрема ОБСЄ, ОЧЕС, НАТО.

Україна має всі підстави для того, щоб стати потужною регіональною державою, відігравати важливу геостратегічну роль у новому світовому порядку наступного століття.

І ми будемо серйозно, напружено працювати над використанням цих можливостей.

У періоди, коли ламається, переходить з одного стану в інший система життєустрою людей, державна машина повинна бути особливо чутливою до суспільних інтересів та потреб.

А державна влада – особливо відповідальною. І вже в цей час бути сильною, навіть сильнішою за зрілі, усталені демократії.

Усе це вимагає від мене ставити питання:

– про відповідність конструкції державної влади її призначенню та завданням;

– і про відповідальність влади перед народом.

Для їх вирішення я запропоную радикальні заходи, зміни по суті.

Українська держава не може і не буде залишатися заручницею недосконалої організації системи державної влади, її нестабільності, аматорських підходів у прийнятті важливих рішень, непередбачуваних політичних метань у країнощі.

Влада зобов'язана і буде забезпечувати послідовність, стабільність і динамізм у розвитку країни.

За Конституцією України Президент є главою держави. Це означає, що єдиний носій суверенітету і єдине джерело влади – народ покладає на нього гарантії забезпечення громадянської злагоди в суспільстві, узгодження у діяльності органів державної влади та їх взаємодії з органами місцевого самоврядування.

Я це робитиму. Така норма впливає з самої природи поста глави держави, і Конституційна комісія не випадково заклала її у проект Основного Закону.

Українській державі ще властиві чимало рис, успадкованих від тоталітарного минулого, адміністративно-командної системи.

Це природно і зрозуміло, оскільки у зламі цієї системи ми пішли не революційним, а еволюційним шляхом.

Але нині той адміністративно-управлінський гібрид, що витворився, вступає у дедалі гостріше протиріччя з практикою і завданнями демократизації державного та суспільного життя, утвердження ринкових відносин.

Тому в першу чергу буде здійснено глибоку і всеосяжну адміністративну реформу, приведено структуру державного управління у відповідність до сучасних вимог.

Уряд, парламент, інші органи влади та управління потрібні не для минулого, а для сьогодення і майбутнього.

Будуть більш оптимально розмежовані функції і збалансовані інтереси та рівні відповідальності між центром і регіонами при забезпеченні та зміцненні єдності і цілісності держави.

Не менш важливий аспект адміністративної реформи – кадровий.

Він передбачає, з одного боку, істотне скорочення державного апарату та адміністративних витрат загалом.

З цієї причини у ході правової реформи – а вона також є невідкладною і охоплює всі правові блоки держави – центральне місце займе робота над законодавством з питань організації та функціонування публічної влади.

З другого боку, народові, державі потрібна не тільки дієздатна, а й чесна влада.

Що вимагає, крім усього, посилення орієнтації на кадри нової генерації – прагматиків і професіоналів.

Людей високої моральності і рішучої дії, здатних матеріалізувати свій патріотизм у конкретних справах.

Відповідно оцінювати кадри треба – і я це буду робити сам та вимагати цього від інших – не за деклараціями про особисту відданість і не за партійною приналежністю, а за організацією справи і досягнутими результатами на доручених ділянках.

А в сумарному вираженні – за станом справ в економіці, соціальним самопочуттям наших громадян.

Як глава держави, я приділятиму особливу увагу політичному структуруванню українського суспільства, утвердженню демократичних інститутів, реальному забезпеченню прав та свобод людини і громадянина.

Вбачаю в цьому чи не найважливіший фактор зміцнення держави, цивілізованості влади, побудови громадянського суспільства.

Я ініціюватиму прискорення прийняття закону про політичні партії, який допомагав би їм брати на себе роль політичних кристалізаторів суспільства і реально з цією роллю справлятися.

А водночас чітко і вичерпно окреслював права та обов'язки політичної опозиції, надійно убезпечував суспільство від деструктивних намірів та дій.

Виступаючи за чесну політику, я звертаюся до всіх відповідальних політичних сил України із закликом до порозуміння.

Час зрозуміти: вибори закінчилися. А отже, треба закопати вигострену у передвиборних баталіях зброю, відмовитися від налаштованості на конфлікт, на перманентну боротьбу і взятися за спільну працю в ім'я свого народу.

Україна, як мати, у нас одна, і нічого її ділити.

Давайте спрямуємо на утвердження в суспільстві благотворної атмосфери конструктивізму, взаємодопомоги, доброзичливості силу

вільної преси, авторитет та впливовість професійних спілок, церков, національно-культурних об'єднань, усіх суспільних ланок, аж до сім'ї.

Це потрібно для того, щоб на українській землі були міцна держава, справедлива людська спільнота, гідне життя.

Дорогі співвітчизники!

Шановне зібрання!

Я виборював право на найвищий державний пост не для того, щоб тільки залишитися в історії України третім її Президентом.

Сьогодні я збагачений досвідом – як позитивним, так і негативним.

Сьогодні я краще, повніше знаю, що і як треба робити.

І чого робити не слід.

Ця впевненість у своїх силах і можливостях, силах і можливостях українського народу дає мені підстави сказати: перед вами постане новий Президент.

Я вірю в Україну, в її яскраву зорю щасливу долю, в добробут і процвітання свого народу.

І в ім'я цього буду працювати.

Хай Бог додає нам сил у цій святій справі!

23 січня 2005 року

**Виступ Президента України Віктора Ющенка
у Верховній Раді під час церемонії інавгурації**

Пресвяті отці, шановний Голово Верховної Ради, шановні народні депутати, високоповажні гості і дорогі друзі. Я вперше говорю з цієї трибуни як Президент України. До цього я мав честь стояти за цією трибуною як голова Національного банку України, як Прем'єр-міністр України, як лідер фракції «Наша Україна» у нинішньому парламенті. З цієї трибуни мені доводилося говорити солодкі і гіркі слова, бути в тузі і бути в дуже щасливих моментах. І кожного разу я піднімався на парламентську трибуну як на ристування. Тому що я прагнув, щоб кожне моє слово зміцнювало наш великий дім – демократичну незалежну Україну.

Я щасливий тим, що моя праця була немарною. Вона додалася до праці моїх політичних побратимів, до роботи нашого парламенту, до справи українського народу, до справи кожного громадянина. На мій погляд, це той випадок, коли ми будемо стіну, а стіна буде нас.

Сьогоднішня подія ще раз засвідчила: українська нація і українська держава відбулася. Громадяни України добилися чесних виборів, передача влади відбулася легітимно. Це велика національна перемога.

Збудована мільйонами українських рук демократія витримала випробування на міцність, витримала і непростий іспит Верховна Рада. У час випробування вона знайшла в собі сили стати на захист справедливості. Парламент був разом із своїм народом, підтримав його прагнення і сподівання.

Ви, шановні народні депутати, захистили українську демократію, захистили єдність, соборність і незалежність нашої України.

Щира подяка вам за це.

Щира подяка кожному народному депутату, який знаходиться у цій залі.

Сьогодні я хочу запропонувати вам свою руку. Сьогодні я хочу подати свою руку кожному народному депутату, кожному, кожній фракції, кожному керівнику фракції і закликати вас до співпраці.

У нас є єдина ціль – заможна демократична Україна. Я переконаний, для кожного народного депутата, який знаходиться і цій залі, Україна є понад усе. Це хороший предмет нашої спільної праці.

Я переконаний, що наша робота, шановні друзі, буде продовжуватися. Нам разом працювати з народом і для народу.

В такий день, шановні друзі, я шукаю спосіб, щоб ми були серед людей. Я запрошую зараз всіх присутніх у цій залі і народних депутатів, гостей, друзів, всіх вас запрошую сьогодні і зараз, після закриття цієї сесії, на майдан. Я хочу перед своїм народом продовжити присягу, дані у цих високих стінах. Я вас закликаю всіх: ходімо до громади, вона нас чекає, і будьмо разом!

25 лютого 2010 року

Інавгураційна промова В. Януковича

«Шановні народні депутати!

Дорогі співвітчизники!

Щойно я склав Присягу Президента України. Що я відчував, тримаючи руку на Святому Пересопницькому Євангелії?

Відповідальність і смиренність. Перед народом України, який у ході вільного волевиявлення віддав за мою кандидатуру більшість голосів. Перед Всевишнім, волею якого я вступаю на пост глави Української держави в такий непростий для неї час.

Вибори завершилися. Увесь світ визнав їх демократичність. Український народ сказав своє слово, і міжнародна спільнота підтвердила, що Україна – вільна держава, де права і свободи громадян є найвищими цінностями, і де вибір народу не може бути поставлений під сумнів жодними проявами чиєїсь недоброї волі.

Ця остання обставина є особливо важливою з огляду на молодий вік нашої демократії і ті хвороби росту, яких так важко уникнути в процесі державницького змужніння.

Тим не менше, ми гідно витримали цей відповідальний екзаме́н, і сьогодні сторінку президентських виборів 2010-го року перегорнуто. За нею розпочинається наступний період нашої новітньої історії.

Країна перебуває у вкрай складній ситуації – відсутність державного бюджету на поточний рік, колосальні борги по зовнішніх запозиченнях, бідність, розвалена економіка, корупція – ось далеко не повний перелік бід, з яких складається українська реальність.

Попри це, я вважаю, що державу можна не лише врятувати від соціально-економічного колапсу, але й швидко вивести на шлях прискореного розвитку. Якби не ця впевненість і ця віра у власні сили, сили своєї команди і силу українського народу, я ніколи не балотувався б у президенти.

Я знаю, що і як слід робити.

У першу чергу – відновити систему ефективного державного управління. Ми повинні швидко створити дієздатну виконавчу владу, яка невідкладно займеться найбільш ураженими галузями економіки і соціальною сферою. Першочергове завдання на цьому шляху – реформування системи влади і, перш за все, Кабінету Міністрів, перетворення його у команду професіоналів, а не «політичних офі-

ціантів». У зв'язку з цим, я закликаю Верховну Раду підтримати мої зусилля, спрямовані на створення прозорої, ефективної і відповідальної системи державного управління, здатної працювати з Президентом у синхронному режимі.

Я підкреслюю: цю особливу роль у реформуванні системи державного управління бачу в Парламенті. Це – місце для дискусій. Це – місце для сильної опозиції, яка повинна контролювати дії Уряду і Президента. Але, в першу чергу, це – місце для сильної і стабільної парламентської більшості.

Якщо ми не спроможемося подолати існуючі політичні незгоди в ім'я порятунку держави, якщо не зуміємо очистити свої серця від отрути ненависті, породженої марнославством і егоїзмом, держава буде приреченою на продовження блукання в політичних сутінках і соціально-економічних лабіринтах.

Взаємне несприйняття внаслідок поразки одних і перемоги інших є не лише деструктивним з позицій інтересів держави, але й глибоко аморальним. Адже сказано у Святому Письмі: «Мирися з твоїм противником швидко, коли ти ще з ним у дорозі...». Життя підтвердило цю просту і очевидну істину: люди не люблять, коли їм демонструють кулаки. Вони схильні більше довіряти тим, хто подає руку на знак миру. Тому я звертаюся до всіх депутатів Верховної Ради із закликом до співпраці в ім'я України.

Така співпраця матиме вирішальне значення для невідкладного реформування влади, судочинства, внесення змін до Конституції. Сьогодні державою керує структура, «зшита» в інтересах реалізації цілей окремих політиків. Це ж можна сказати і про судочинство, і про багато інших важливих сфер життя українського суспільства. Ми повинні змінити існуючий стан речей. Структура усіх гілок влади повинна слугувати досягненню єдиної мети – швидкому ухваленню потрібних державі законів і їх швидкій реалізації. При цьому треба однаково дбати про забезпечення законних інтересів простих людей, звичайних громадян, представників середнього класу, інтелігенції, бізнесу.

Ефективна співпраця між Президентом, Парламентом і Урядом розчистить дорогу до швидкого економічного прогресу. В свою чергу, вирішення цієї проблеми дозволить не лише ліквідувати хронічну бідність, а й об'єднати країну. Люди схильні політизувати певні питання духовності здебільшого тоді, коли вони перебувають у стані перманентної фінансової нестабільності. В економічно розвинутих державах вірогідність виникнення внутрішніх конфліктів через

різницю в культурних традиціях того чи іншого регіону в десятки разів нижча, аніж у державах економічно відсталих.

Україна повинна обрати правильну довгострокову стратегію розвитку. Багато наших проблем виникли через те, що замість того, аби рухатися до постіндустріального суспільства зразка ХХІ століття, ми пішли шляхом первісного накопичення капіталу, тобто до так званого «дикого капіталізму». Відповідно, ми зможемо успішно конкурувати в сучасному світі лише за умови, якщо впритул займемося індустрією знань – сучасними технологіями виробництва, накопиченням і реалізацією здобутків науки.

Я розумію, що наздогнати індустріально розвинуті країни вкрай складно. Однак можливо. Для цього Україні потрібна стратегія інноваційного поступу, і така стратегія нашою командою розроблена. Вона передбачає розвиток і державну підтримку невеликого числа пріоритетних напрямків, на яких ми зможемо посісти гідне місце в міжнародному розподілі праці. При цьому мається на увазі не посилення ролі держави в економіці, а участь держави у створенні ефективних ринкових механізмів. Я переконаний, що безпосередній вплив держави на економіку, ручне управління нею – це шлях в нікуди.

Обов'язковими умовами відновлення довіри до України з боку інвесторів і міжнародних фінансових інституцій є забезпечення внутрішньополітичної стабільності, подолання корупції, встановлення чітких і головне – незмінних правил відносин між державою і бізнесом. Забезпечення двох перших умов буде особливо складним процесом, але я володію достатнім запасом політичної волі, щоб трансформувати їх у реальність.

Як Президент я маю чітке уявлення про те, яка зовнішньополітична стратегія сьогодні найбільше відповідає національним інтересам України. Будучи мостом між Сходом і Заходом, інтегральною частиною Європи і колишнього СРСР водночас, Україна обере таку зовнішню політику, яка дозволить нашій державі отримати максимальний результат від розвитку рівноправних і взаємовигідних відносин з Російською Федерацією, Європейським Союзом, США та іншими державами, які впливають на розвиток ситуації у світі. На мою думку, виклики, які стоять перед міжнародною спільнотою, диктують потребу об'єднуватися у якомога ширшому форматі. Людству, і Україні в тому числі, потрібен ЄС у глобальному прочитанні. Я маю на увазі Єдиний Світ як силу, здатну гарантувати планеті мирне співіснування різних цивілізацій, енергетичну, екологічну, продовольчу

безпеку. Ми готові брати участь у таких процесах, як європейська позаблокова держава. Я маю намір запропонувати цю концепцію парламенту для вироблення основ зовнішньої політики України і, сподіваюся, вищий законодавчий орган мене підтримає.

Вступаючи на посаду Глави Української держави, я хочу сказати народу України, що всі мої обіцянки, дані йому, будуть виконані. Ми виплатимо заборгованість із заробітної плати і пенсій, чого так і не зробив діючий уряд. Враховуючи катастрофічну ситуацію з державними фінансами, ми зробимо це за рахунок скорочення витрат на бюрократичну систему і почнемо з себе. Одним з моїх перших Указів на посту Президента України буде указ про скорочення видатків на Секретаріат Президента та інших структур, які забезпечують його діяльність.

Шановні народні депутати!

Співвітчизники!

Я завжди ставив діло вище за багатослів'я і на новому посту не відмовлюся від цього правила. Робота і результат в ім'я процвітання моєї Батьківщини – ось кредо, з яким я приступаю до виконання своїх обов'язків на новому відповідальному посту.

Я розраховую на вашу підтримку, а також на підтримку міжнародної спільноти, яка прагне бачити нашу країну сильною і стабільною.

І хай у цьому праведному устремлінні нам допоможе Господь!»

7 червня 2014 року

**Промова Президента України
під час церемонії інавгурації (П. Порошенко)**

Дорогі співвітчизники, від Львова до Донецька, від Чернігова до Севастополя!

Ми, українці, «живий вогник у сім'ї європейських народів і діяльні співробітники європейської цивілізаційної праці». Так казав Іван Франко.

«Стояти ногами й серцем на Україні, свої голови держати в Європі», – заповідав Михайло Драгоманов.

Повернення України до свого природного, європейського, стану було омріяне багатьма поколіннями.

Диктатура, що панувала останніми роками в Україні, прагнула позбавити нас цієї перспективи – народ повстав.

Переможна Революція гідності змінила не лише владу.

Країна зробилася інакшою. Іншими стали люди.

Настав час невідворотних позитивних змін.

Щоб запровадити їх, нам необхідні в першу чергу мир, безпека та єдність.

На заваді колосальних можливостей, які з падінням тиранії відкрилися для європейської модернізації України, стала справжня війна, спланована і розв'язана на українському Донбасі.

Досі багато хто думав, начебто Незалежність дісталася нам без жодних зусиль.

Це – неправда! За нашу незалежність, самостійність боролися цілі покоління українських патріотів.

За неї полягли герої Небесної сотні.

За неї гинуть українські воїни та мирні громадяни.

Прошу вшанувати хвилиною мовчання пам'ять усіх, хто поліг за волю й незалежність України.

Хвилина мовчання

Я йду на посаду Президента, щоб зберегти і зміцнити єдність України.

Забезпечити тривалий мир і гарантувати надійну безпеку.

Знаю: мир – найголовніше, чого прагне сьогодні український народ.

У глави держави – широкий вибір різноманітних інструментів для забезпечення територіальної цілісності України і мирного життя громадян.

Повноважень і рішучості не забракне. Я не хочу війни. Я не прагну помсти. Хоча перед очима – великі жертви, принесені українським народом.

Я прагну миру і доб'юся єдності України. Тому розпочинаю свою роботу з пропозиції мирного плану.

Наполегливо закликаю всіх, хто незаконно взяв до рук зброю, скласти її.

У відповідь гарантую, по-перше, звільнення від кримінальної відповідальності тих, на чийх руках не має крові українських воїнів та мирних людей.

І тих, хто не причетний до фінансування тероризму.

По-друге – контрольований коридор для російських найманців, які захочуть повернутися додому.

По-третє, мирний діалог.

Зрозуміло, що не зі «стрелками», «абверами», «бесами» чи іншою нечистю.

Йдеться про діалог з мирними громадянами України.

Навіть з тими, хто дотримується інших, ніж я, поглядів на майбутнє країни. Сьогодні окремо хочу звернутися до співвітчизників з Донеччини та Луганщини.

Дорогие наши братья и сестры, сограждане!

Многие из вас уже успели ощутить на себе «прелести» правления террористов.

Они, помимо мародерства и издевательства над мирными гражданами, привели и без того кризисную экономику региона на грань полной катастрофы.

Но мы ни при каких обстоятельствах не оставим вас в беде.

Всенародные выборы Президента поставили жирный крест на мифе о якобы нелегитимной киевской власти.

Этот миф посеян и возвращен российской пропагандой и кланом Януковича, который предал Донбасс и ограбил его еще в большей степени, чем всю страну.

Донецкой областью он безраздельно правил 17 лет. А тепер финансирует террористов.

Именно он несет полную ответственность за политическую и социально-экономическую ситуацию, в которой оказался регион.

И за безработицу, и за бедность, и за беженцев.

И за убитых граждан, и за слезы матерей.

С чем я как Президент приеду к вам в самое ближайшее время?

С миром.

С проектом децентрализации власти.

С гарантией свободного использования в Вашем регионе русского языка.

С твердым намерением не делить украинцев на правильных и неправильных.

С уважительным отношением к специфике регионов. К праву местных громад на свои нюансы в вопросах исторической памяти, пантеона героев, религиозных традиций.

С проработанным еще до выборов совместным проектом с нашими партнерами из Евросоюза по созданию рабочих мест на Востоке Украины.

С перспективой инвестиций, с проектом программы по экономической реконструкции Донбасса.

Сегодня нам нужен легитимный партнер по диалогу. Говорить с бандитами мы не будем. А действующие местные депутаты уже никого не представляют. И мы готовы огласить досрочные местные выборы на Донбассе.

Такий мій мирний план для Донбасу та всієї країни.

Дискусії не підлягає питання про територіальну цілісність України.

Щойно я присягнув «усіма своїми справами боронити суверенітет і незалежність України», і завжди буду вірний цій святій обітниці.

Кількість людей, з якими мав честь поспілкуватися під час виборчої кампанії, – перевищив мільйон.

Україна – різноманітна, але вона сильна духом і духом єдина!

Прагнення до миру та соборності нашої держави домінує в усіх областях України.

Я глибоко вражений патріотизмом мешканців південних та східних українських областей від Одещини до Харківщини.

Мир ще не настав, але вже сьогодні ми твердо можемо сказати, що важкі випробування об'єднали українську родину.

Вони зміцнили нас як українську політичну націю, впевнену у своєму європейському виборі.

Наш народ ніколи не був таким сильним, як тепер.

Але свобода не дається раз і назавжди. За неї треба постійно боротися.

Мир, якого ми сподіваємося досягти найближчим часом, не буде тривалим, якщо ми належним чином не зміцнимо нашу безпеку.

Щоб мир став довготривалим, нам слід призвичаїтися до життя в умовах постійної бойової готовності.

Ми повинні тримати порох сухим.

Армія та її переозброєння зусиллями вітчизняного військово-промислового комплексу – це наш найголовніший пріоритет.

Більше того, завантаження державними замовленнями підприємств ВПК дасть поштовх реіндустріалізації економіки.

Хто шкодує коштів годувати свої збройні сили, той годує чужу армію.

А наша армія повинна стати справжньою елітою українства.

Слово генерал має асоціюватися не зі словом «корупція», а зі словом «герой».

Все, від чого залежить забезпечення стійкого миру та безпеки України, ми повинні зробити своїми силами.

Найнадійніші наші союзники і найкращі гарантії миру – армія, флот, Нацгвардія та професійні спецслужби!

Ніхто нас не захищатиме, доки ми не навчимося оборонятися самі.

Я використаю свій дипломатичний досвід, щоб забезпечити підписання міжнародного договору, який прийшов би на заміну Будапештському меморандуму.

Такий договір має надати прямі та надійні гарантії миру та безпеки – аж до військової підтримки в разі загрози територіальній цілісності.

Будь-який агресор на кордоні України має згадати Євангельську мудрість: хто з мечем прийде, той від меча і загине!

Громадяни України не зможуть відчувати блага миру та безпеки, доки ми не врегулюємо наші відносини з Росією.

Росія окупувала Крим, який був, є і буде українським.

Вчора під час зустрічі в Нормандії я саме так і сказав Президенту Путіну – Крим є українським. І крапка.

Ні з ким не може бути компромісу в питаннях Криму, європейського вибору і державного устрою.

А все інше повинно обговорюватися і вирішуватися за столом переговорів.

Будь-які спроби зовнішнього і внутрішнього поневолення українців – зустрічають і зустрінуть найрішучішу відсіч.

Ми хочемо бути вільними.

А жити по-новому – це і означає жити вільно в умовах такої політичної системи, яка гарантує права та свободи людини і нації.

Хотів би наголосити на відданості ідеї парламентсько-президентської республіки.

Ніякої узурпації влади!

Європейська демократія для мене – найкращий спосіб державного правління, винайдений людством.

Саме європейський досвід підказує нам, що значну частину повноважень вже зараз треба делегувати з центру місцевим органам влади.

Реформа щодо децентралізації розпочнеться вже цього року змінами до Конституції.

Нові повноваження отримають новообрані місцеві Ради.

Але Україна була, є й буде унітарною державою.

Марення про федерацію не має ґрунту в Україні.

Важливою частиною суспільного запиту на повне перезавантаження влади є дострокові вибори парламенту.

Давайте будемо відвертими.

Чинний склад цього шановного зібрання не відповідає настроям суспільства. Бо воно суттєво змінилося у 2012 році. А жити по-новому означає не нехтувати волею народу.

Жити вільно – означає вільно користуватися рідною мовою.

Керуватимуся статтею 10 Конституції.

Вона визначає українську мову як єдину державну, але гарантує вільний розвиток російській та іншим мовам.

Слово «праця», як і «мир», «зарплата», «пенсія», «стипендія» звучать однаково або дуже подібно, що українською, що російською.

Наявність роботи – це те, що дає людині можливість жити безбідно.

Найбільше професійне задоволення я досі отримував саме від створення нових робочих місць.

Що може втішати людину більше, як праця та гідна зарплата за неї?

Робочі місця мають організовувати підприємці. А от справа глави держави – це забезпечення таких умов, коли ніхто і ніщо не заважає працювати.

Держава цінуватиме вклад роботодавця та платника податків в економіку та соціальну сферу.

Забезпечення людей роботою та гідною оплатою – це перша гарантія внутрішнього миру та національної безпеки.

Хоча управління економічними процесами належить до компетенції вільного ринку або Уряду, Президент як гарант Конституції зобов'язаний забезпечити умови для інноваційної економіки та соціальної справедливості.

Справедливий розподіл національного багатства – це нагальна вимога часу.

Але перш ніж національне багатство ділити, його треба примножити.

Україна має все необхідне, щоб забезпечити людям європейський добробут.

Ми вміємо і хочемо жити власною працею, здатні бути творчими та інноваційними.

Ми вже навіть вчимося не заздрити успіху сусіда чи колеги.

Але ми й досі пасемо задніх.

Чому?

Тому що на відміну від нас країни європейської спільноти побудували економіку вільної конкуренції. Нових ідей, ділової ініціативи, наполегливої праці, постійного самовдосконалення.

Так буде і в Україні.

Але для цього треба знищити корупцію.

Нам потрібен загальнонаціональний антикорупційний пакт між владою та народом.

Суть його проста: чиновники не беруть, а люди – не дають.

Ми не зможемо змінити країну, якщо не змінимо себе, своє ставлення до власного життя і до життя цілої держави.

В тому, що Україна прийшла до кризи державності, є частка відповідальності кожного з нас.

Хтось вважав нормою не сплачувати податки.

Хтось розкошував за державний рахунок.

Хтось голосував і мітингував за гроші.

Хтось отримував незаслужені пільги і нагороди.

А всі разом руйнували фундамент суспільної довіри, засади права й суспільної організації.

Європейський вибір України – це серце нашого національного ідеалу.

Це вибір, зроблений нашими предками і пророками.

А що нам треба конкретно зробити, щоб жити вільно, жити безбідно, жити в мирі і безпеці?

Це все написано в угоді про політичну асоціацію та зону вільної торгівлі з Євросоюзом.

Ми разом докладали зусиль до цього документу. Тепер мрію втілити його в життя, а для цього нам треба якнайшвидше підписати економічну частину угоди.

Моя ручка – вже в руках, і як тільки ЄС ухвалить відповідне рішення, підпис українського Президента миттєво з'явиться під цим доленосним документом.

Ми не маємо права зволікати із підписанням економічної частини угоди.

Те ж саме стосується і якнайшвидшого запровадження безвізового режиму для України з ЄС. Ми завершили перший етап і дуже швидко зможемо завершити другий, щоб вже з січня 2015 року українці мали можливість подорожувати без віз.

Угоду ж про асоціацію ми розглядаємо лише як перший крок до повноправного членства України в ЄС.

Ніхто не має права вето на європейський вибір України.

Визнати це – значить проводити політику миру та спокою в Україні.

Але така політика збанкрутіла ще в тридцяті роки минулого століття.

Для реалізації наших амбітних планів нам потрібні не лише мир та єдність країни, але й консолідація всіх патріотичних, проукраїнських, проєвропейських сил.

Маємо постійно тримати в пам'яті суворі уроки національно-визвольних змагань сімнадцятих-двадцятих років минулого століття.

Тоді наші політики не змогли об'єднатися, спільно протистояти агресії.

Володимир Винниченко боровся проти Михайла Грушевського, Симон Петлюра проти Павла Скоропадського. А Нестор Махно – проти всіх.

Постійні чвари та конфлікти між видатними українцями призвели до втрати нашої державності.

Висновки належить робити не лише з архівів столітньої давнини, але й з недавніх подій.

Ми не сміємо повторити старі помилки і маємо забезпечити злагожену роботу Президента, Верховної Ради та Кабміну.

Настав час будувати нову велику країну. Сучасну, високотехнологічну, обороноздатну, конкурентоспроможну.

Врахуємо досвід країн, які з'явилися на політичній карті лише кілька десятиліть тому, але стали лідерами, поставивши на розвиток інтелекту та новітніх технологій.

Бо найцінніше – не гроші, не заводи та підприємства, а «людський капітал», який має Україна.

Немає сумніву в тому, що ми здолаємо всі труднощі. Відстоїмо територіальну цілісність нашої держави, забезпечимо мир та спокій.

Нас уже ніхто не оберне в рабів криміналу та бюрократії, в прислужників колоніальної влади.

Нас підтримує цілий світ. За останні три дні я мав можливість пересвідчитись в цьому.

Навколо ідеї незалежності, свободи, гідності, правової держави, європейської інтеграції об'єдналася вся Україна і все світове українство.

Народ своє вагоме слова сказав. Під час революційних подій. Під час спротиву агресії. Під час виборів. Тепер черга – за нами, за владою.

Простягаю руку миру всім, хто подав голос за мене, і тим, хто не голосував.

Всім, хто допоможе встановити мир, порядок і спокій в Україні.

І всім, хто вірить у європейську майбутність України.

Ми – народ, що був одірваний від своєї великої Батьківщини Європи – повертаємося до неї.

Остаточно і безповоротно.

Мир нам!

Нехай нас благословить Господь!

Слава Україні!

Навчальне видання

Анна Сергіївна Соловйова

ПОЛІТИЧНА СЕМАНТИКА І ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Методичні рекомендації

Випуск 237

Редактор, технічний редактор *Ю. Бойченко*.
Комп'ютерна верстка *Н. Андрєєва*.
Друк, фальцювально-палітурні роботи *С. Волинець*.

Підп. до друку 12.10.2015 р.
Формат 60х84¹/₁₆. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Умовн. друк. арк. 4,42. Обл.-вид. арк. 2,85.
Тираж 30 пр. Зам. № 4704.

Видавець і виготовлювач: ЧДУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chdu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04.2009 р.